

Правилник за телеграфско- телефонску службу (административно- манипулативни део), 1933.

Садржај

I део

Телеграфска служба

I отсек

Опште одредбе

II отсек

Састав, предаја и опрема телеграма

III отсек

Отправљање телеграма

IV отсек

Пријем телеграма

V отсек

Разне врсте телеграма

VI отсек

Трака од хартије, врсте водова

VII отсек

Телеграм-писма, прекидање рада и
искључење водова

VIII отсек

Понашање особља

IX отсек

Контрола и поступак са апаратима

X отсек

Распоред рада

XI отсек

Морзови телеграфски знаци и практични
рад на телеграфу

XII отсек

Морзов писаћи апарат и његова употреба

II део

Телефонска служба

XV отсек

Опште одредбе

XVI отсек

Вођење телефонских разговора

XVII отсек

Телефонске објаве и давање знака „подне”

XVIII отсек

Сметње

XIX отсек

Прилози

656. 8 (060.13)

ЖЕЛЕЗНИЦЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Министарство

Број 81

3962

ПРАВИЛНИК

за

ТЕЛЕГРАФСКО-ТЕЛЕФОНСКУ СЛУЖБУ

(административно-манипулативни део)

І ИЗДАЊЕ

ВАЖИ ОД 1 ЈАНУАРА 1934 ГОДИНЕ

Г. Д. Бр. 23999/33

1933

Штампарија државних железница у Суботици

DRŽAVNE ŽELEZNICE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Уведено у нови инвентар бр. 1932/11
1 јануара 1942 год.
Београд.

BROJ 81

PRAVILNIK

za

TELEGRAFSKO-TELEFONSKU SLUŽBU

(ADMINISTRATIVNO-MANIPULATIVNI DEO)

33369

I IZDANJE

VAŽI OD 1 JANUARA 1934 GODINE

G. D. Br. 23999/33

1933

Štamparija državnih železnica u Subotici

Допуне и исправке овог правилника

Редни број	Допуна или исправка члана број	Објављено у Службеним новинама државних саобраћајних установа		
		Број	Година	Наредба Г. Д. Бр.
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				

САДРЖАЈ

І ДЕО

ТЕЛЕГРАФСКА СЛУЖБА

І ОТСЕК

Члан	Опште одредбе	Страна
1	Употреба телеграфа и телефона	9
2	Овлашћење за давање телеграма на железничком телеграфу и овлашћење за разговоре на телефону	9
3	Ограничење употребе телеграма и телефона	10
4	Чување тајне телеграма	10
5	Врсте телеграфских станица	11
6	Подела телеграма и фонограма на врсте	12
7	Првенство телеграма и фонограма	13

ІІ ОТСЕК

Састав, предаја и опрема телеграма

8	Облик и састав саобраћајних (пословних) телеграма и фонограма	14
9	Предаја телеграма и фонограма	14
10	Вођење телеграфског и телефонског дневника	15
11	Опрема и достава саобраћајних (пословних) телеграма и фонограма	17
12	Давање извештаја о стању возног материјала (С. В. М.) и поделе кола (пк)	19
13	Састав телеграма	20
14	Телеграфски знаци и кратице	21

ІІІ ОТСЕК

Отправљање телеграма

15	Позивање и одзивање	22
16	Поступак при отправљању телеграма	24

IV OTCEK

Члан	Пријем телеграма	Страна
17	Поступак при пријему и понављању (потврди) телеграма	25
18	Поступак при давању телеграфског расписа	27

V OTCEK

	Разне врсте телеграма	
19	Знак „подне“	30
20	Разне врсте саобраћајних телеграма	31

VI OTCEK

	Трака од хартије, врсте водова	
21	Руковање траком од хартије	37
22	Врсте телеграфских водова	38
23	Упућивање (инстракција) телеграма	39
24	Упућивање телеграма у случају кvara на водовима	39

VII OTCEK

	Телеграм-писма, прекидање рада и искључење водова	
25	Телеграм-писма	40
26	Прекидање телеграфске кореспонденције	41
27	Поступак у случају кvara на водовима	42
28	Мере предострожности за време олује и грмљавине	43
29	Искључење водова	43

VIII OTCEK

	Понашање особља	
30	Дужности за време службе	44
31	Надзор над телеграфском службом	47

IX OTCEK

	Контрола и поступак са апаратима	
32	Контролне станице	48
33	Телеграфски извештај	48
34	Помоћна средства за телеграфску службу	49
35	Забрана мењања постојећих уређаја	49
36	Овлашћење за вршење телеграфске службе	49

X OTCEK

Члан	Распоред рада	Страна
37	Пријем и предаја службе	50
38	Распоред службе	51
39	Одржавање телеграфских апарата и батерија	51
40	Поучавање телеграфског особља	52
41	Статистика телеграма	52

XI OTCEK

Морзови телеграфски знаци и практични рад на телеграфу

42	Облик телеграфских знакова	53
43	Дужина и размак телеграфских знакова	53
44	Морзови знаци	54

XII OTCEK

Морзов писаћи апарат и његова употреба

45	Делови Морзовог апарата	57
46	Тастер	58
47	Реле	58
48	Писаћи апарат	60
49	Бусола (показивач струје)	61
50	Громо-плоча	61
51	Мењач	62
52	Одржавање телеграфских уређаја	63

XIII OTCEK

Сметње

53	Сметње у телеграфском саобраћају	63
54	Утврђивање и отклањање сметњи	65
55	Пријава сметњи	67

XIV OTCEK

Кратице у телеграфској служби

56	Кратице у општој и саобраћајној служби	68
57	Кратице у колској служби:	70
	А) При давању С. В. М. и ПК.	70
	В) Путничка кола	70
	С) Кратице за путничка, пртљажна и поштанска кола у међународном саобраћају	73
	Д) Теретна кола	73

II ДЕО

ТЕЛЕФОНСКА СЛУЖБА

XV ОТСЕК

Члан	Опште одредбе	Страна
58	Сврха телефона	77
59	Телефонски уређај	77
60	Опрема фонограма	78

XVI ОТСЕК

Вођење телефонских разговора

61	Позивање и одзивање	78
62	Поступак при предаји, пријему и понављању фонограма	79
63	Позивање и разговори путем посредне станице	81
64	Телефонски распис	81
65	Прекидање телефонских разговора	82

XVII ОТСЕК

Телефонске објаве и давање знака „подне“

66	Вршење саобраћајне службе и телефонске објаве	82
67	Знак „подне“	82
68	Давање фонограма када је сметња на водовима	83

XVIII ОТСЕК

Сметње

69	Поступак при сметњама	83
70	Искључење телефонских апарата за време олује и грмљавине	84
71	Чишћење телефонских апарата	84

XIX ОТСЕК

Прилози

72	Обрасци	85
----	-------------------	----

УВОД

1) Овај Правилник прописује одредбе за вршење телеграфско-телефонске службе на железничким телеграфима и телефонима Краљевине Југославије у унутрашњем саобраћају.

2) Начин вршења телеграфске службе у међународном саобраћају на железничким телеграфима прописује Правилник, који се налази у Саобраћајном упутству део I, одељак 14, стр. 34—44.

3) Отпрема приватних и државних телеграма вршиће се по прописима Правилника о телеграфској служби у унутрашњем и међународном саобраћају, који важи за државне телеграфе.

PRAVILNIK

za telegrafsko-telefonsku službu

I DEO

TELEGRAFSKA SLUŽBA

I OTSEK

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Upotreba telegrafa i telefona

1 — Železnički telegraf i telefon imaju zadatak, da brzo prenašaju naredenja i odredbe iz jednog službenog mesta u drugo, a sve u cilju što boljeg i bezbednijeg vršenja železničke službe.

2 — Sem ovoga, ovi se aparati upotrebljavaju i za otpravljanje državnih, službenih i privatnih telegrama, ako su stanice za to određene naročitim odobrenjem Generalne direkcije.

Члан 2

Овлашћење за давање телеграма на железничком телеграфу и овлашћење за разговоре на телефону

1 — Саобраћајне телеграме могу предавати све железничке управне власти и њихови изасланици, надлештва, која врше егзекутивну службу, све старешине и њихови заменици, саобраћајни чиновници, лица којима је поверено самостално вршење или надзор над појединим гранама железничке службе, органи државних и војних власти ако надзиру железничку службу.

Остали службеници могу предати телеграм само посредовањем горе наведених органа. То исто важи и за употребу телефона.

Железничким телеграфом могу се служити државне, самоуправне, општинске и војне власти када траже помоћ при елементарним непогодама, или ако је поредак угрожен, као и при појави заразних болести.

2 — Службене телеграме могу предавати железничко-телеграфски и државно-телеграфски службеници у циљу одржавања и надзора над телеграфско-телефонским постројењима.

3 — Дворски телеграми сматрају се као државни.

Члан 3

Ограничење употребе телеграфа и телефона

1 — Како су железнички телеграф и телефон, готово искључиво, наменjeni, да се саобраћајна служба што правилније и безбедније обавља, то се не морају сви телеграми, који немају тесну везу са саобраћајем, отправљати телеграфским путем, већ писмено, путем *telegram-pisama*.

2 — Забранjeno је отпремати телеграме личне природе, као на пр. тражење отсуства, пожуривање аката и решења, тражење изгubljenih и заборављених предмета путника, итд., ukoliko, по тарифским одредбама и другим propisima, nije krivica do железничке управе.

Казна за отпрему оваквих телеграма износи десетоструки износ редовне таксе.

Члан 4

Чување тајне телеграма

1 — Сва телеграфска и телефонска саопштења сматрају се као тајна.

2 — Ако се за телеграфску и телефонску службу употребе службеници, који нису положили заклетву, морају дати писмену обавезу, да ће чувати тајну телеграма и фонограма.

3 — Забрањено је, да се у просторијама, у којима се налазе телеграф и телефон, баве страна лица, у која се убрајају жене службеника и њихови сродници. Приступ у просторије допуштен је само утолико, ukoliko је то потребно из службених или пословних разлога.

4 — Преписи предатих или примљених телеграма, као и већ употребљена телеграфска трака од хартије, морају се чувати под кључем. Приспели телеграми морају се тако држати, да их непозвана лица не могу читати.

Члан 5

Врсте телеграфских станца

1 — У погледу телеграфске службе, а obzirom на то, како су станице ukopčane у телеграфске vodove, телеграфске станице се деле на: *krajnje*, *medustanice*, *spojne* и *posredne* станице.

Krajnja stanica је она, код које телеграфски вод, по prolazu кроз апарате, иде у земљу;

Medustanica је она, у којој телеграфски вод, по prolazu кроз апарате, опет излази napolje;

Spojna stanica је она, која два voda, помоћу менџача или прекidaча, спаја у један;

Posredna stanica је она, која, помоћу translatora, omogućava neposrednu predaju telegrama са једног voda на други.

2 — У погледу вршења телеграфске службе станице се деле на: *otpremne*, *uputne*, *predajne*, *prijemne*, *tranzitne* (posredne), *reonske* и *kontrolne* станице.

Otpremna stanica је она, која prima telegram на отправљање;

Uputna stanica је она, којој се telegram upućuje;

Predajna stanica је она, која daje telegram на телеграфском воду;

Prijemna stanica је она, која prima telegram на телеграфском воду;

Posredna (Tranzitna) stanica je ona, koja telegram tranzitira sa jednog voda na drugi;

Reonska stanica je ona, koja je određena da prikuplja telegrame od svoga reona i da ih dalje otprema na direktnim i glavnim vodovima, ili da primljene telegrame i raspise sa glavnih vodova predaje svome reonu.

Kontrolna stanica je ona, koju Oblasna direkcija odredi za kontrolisanje stanja vodova i celokupnog rada na njima, kao i za podnošenje dnevnih izveštaja (Obr. T. Ž. br. 3).

Члан 6

Подела телеграма и фонограма на врсте

1 — Телеграми, који се предају на отпрему железничком телеграфу, деле се, према своме садржају, на:

- а) саобраћајне (пословне) телеграме и фонограме (F);
- б) државне телеграме (S);
- в) службене телеграме (A); и
- г) приватне телеграме (P).

2 — Према природи посла делимо телеграме на:

- а) *отпремне телеграме* — које станица прима на отпрему од предаваоца;
- б) *приспеле телеграме* — који су од телеграфских станица примљени и одређени, да се, без даљег телеграфског посредовања, доставе адресантима;
- в) *транзитне телеграме* — који су примљени од неке телеграфске станице за отпрему другој телеграфској станици;
- г) *телеграфске расписе* (окружнице), односно телеграме, који са истим садржајем треба да буду отпремљени свима или за више станица.

3 — У саобраћајне (пословне) телеграме (F) спадају телеграми, који се односе на целокупну железничку службу, и то телеграми предани од службених јединица, друштва Wagon-Lits ако се односе на саобраћај њихо-

вих кола, хидротехничких одељења пригодном опасности од поплаве, као и извештаји сеизмолошких станица.

4 — У државне телеграме (S) спадају телеграми, које предају државна надлештва или државни органи, изаслани по чисто службеном послу. Овамо спадају телеграми Двора, свих дипломатских и конзуларних власти, уколико се саопштења односе на државне послове, као и телеграми војних и бановинских власти, ако су службеног садржаја, као и телеграми Црвеног крста по службеном послу.

5 — У службене телеграме (A) спадају они телеграми, који се односе на поштанску и телеграфску службу, нарочито код грађења и одржавања телеграфско-телефонских и сигналних водова, службени извештаји о стању телеграфских и телефонских водова и, најзад, службене исправке приватних телеграма.

6 — У приватне телеграме (P) спадају сви остали телеграми приватног садржаја.

7 — Од плаћања таксе ослобођени су телеграми са ознаком F, A и S.

Члан 7

Prvenstvo telegrama i fonograma

1 — *Otpрављанје telegrama i fonograma* врши се оним редом, којим су предати на отпрему.

2 — Ако има за отпрему telegrama raznih vrsta, onda im se određuje ovaj red, po kome se, prvenstveno, otpravljaju:

- а) знак »podne«;
- б) саобраћајни (poslovni) telegrami (F), који се односе на кретање возова;
- в) telegrami i fonogrami, који се односе на S. V. M. i podelu kola;
- г) državni telegrami (S);
- д) ostali telegrami pod б) i в) који се не односе на саобраћај возова i podelu kola;

d) службени telegrami (A);

e) privatni telegrami (P).

3 — Ako ima za otpemu više telegrama istoga reda, prvenstvo imaju oni, koji su označeni kao »hitno«.

II ОТСЕК

САСТАВ, ПРЕДАЈА И ОПРЕМА ТЕЛЕГРАМА

Члан 8

Облик и састав саобраћајних (пословних) телеграма и фонограма

1 — Саобраћајни (пословни) телеграми и фонограми морају бити јасно и читко написани и потписани, са ознаком звања потписника. Писмена и знаци у тексту морају бити такви, да се могу откуцати Морзовим знацима.

2 — Телеграми и фонограми морају бити кратки, јасни и исписани уљудним тоном, избегавајући излишну употребу титула и почаста.

3 — Саобраћајни телеграми и фонограми у унутрашњем саобраћају морају бити написани на службеном језику.

4 — При пријему телеграма на отпрему, одговорни службеник мора најпре да га прочита, па ће у случају какве нејасности, захтевати, да се телеграм читкије напише.

5 — За садржај телеграма или фонограма одговоран је предавалац.

Члан 9

Predaja telegrama i fonograma

1 — Telegrami se predaju telegrafu, a fonogrami na za to određenom mestu.

2 — Predavalac saobraćajnog (poslovnog) telegrama

može sâm da upiše telegram u Telegrafski dnevnik, ako tim ne bi ometao u radu dežurnog telegrafistu.

3 — Predavalac saobraćajnih fonograma može da ga preda lično na telefonu, ali, u svakom slučaju mora ga zvesti u za to određeni Telefonski dnevnik.

4 — Ako predavalac želi sam da otpremi svoj saobraćajni telegram, mora ga najpre napisati. Telegrafisanje napamet zabranjeno je.

5 — Telegrami, za koje se sumnja, da bi imali kakva uticaja na bezbednost saobraćaja, smeju se otproviti tek po odobrenju saobraćajnog činovnika, koji će to odobrenje staviti na telegramu, i potpisati ga.

6 — Ako predavalac saobraćajnog telegrama želi, da mu se telegram posle otprovljanja, vrati, onda takav telegram mora predati u kopiji. Original se čuva u telegrafskoj arhivi.

7 — Ako se kakav saobraćajni telegram, iz bilo kakvog uzroka, ne može otproviti, mora se o tome obavestiti predavalac.

8 — Ako predavalac želi, da se već predati telegram ne otpravi, mora preko njega napisati »ne treba otproviti«, i svojim potpisom overiti ove reči. Ako je ovakav telegram već otprovljen, to će ga predavalac opozvati posebnim telegramom (A).

Члан 10

Вођење Телеграфског и Телефонског дневника

1 — За вођење телеграфске и телефонске кореспонденције одређен је нарочити Дневник (Уписник) (Обр. Т. ж. бр. 1).

Овакав дневник мора да лежи код сваког телеграфског и телефонског апарата, и у тај се дневник уписује све оно, што је на том апарату откуцано, односно говорено (изузе безначајне говоре); затим знак „подне“.

Телеграфски дневник мора имати ове рубрике: месец, дан, време (сат и минут предаје, односно пријема)

име станице која предаје телеграм, име станице која прима телеграм, садржај и потпис службеника, који је телеграм отпратио или примио.

Податци о времену уписују се одмах после отправљеног или примљеног телеграма.

Сем тога, у овај дневник уписује се, хронолошким редом, сви неуспешни позиви; сметње и узроци сметњи; њихов правац и трајање; злоупотребавање телеграфских и телефонских апарата; искључење водова; позивни знаци оних станица, које су присуствовале давању расписа; предаја службе с потписима службеника који прима, односно предаје службу; скидање телеграфске траке од хартије.

2 — Код телеграма, који се у дупликату предају станицама на отпрему, допуштено је, да се у Телеграфски дневник упише само адреса, упутна станица и потпис надлежности, које телеграм предаје.

3 — Сви телеграми, односно фонограми, које телеграф даје, или прима, добијају у дневнику свој редни број. Почетком сваког месеца ови бројеви почињу са 1.

Кад је какав телеграм примљен или отправљен, узима се оно време, када се на свршетку телеграма откуца знак „свршетак рада“ (. . . — . —).

4 — У транзитним станицама, у којима се транзитни телеграми не исписују на посебним бланкетима, ови се телеграми уносе у Телеграфски дневник онога вода, на коме су примљени. У телеграфски дневник другог вода, на коме се транзитни телеграм даље отпрема, уписује се само број телеграма и вода, на коме је овај примљен, као и отпремни подаци.

Исти је поступак и за телеграме, који се даље отпремају телефоном, као и за фонограме, који се телеграфом отпремају.

На већим транзитним телеграфским станицама сви приспели телеграми, изузев оних, који се односе на саобраћај возова, исписују се на телеграфским бланкетима помоћу индиго хартије, а у Телеграфски дневник уноси се само службени део с потписом без текста.

Матице приспелих телеграма чувају се код оног апарата, на коме су примљени, а копије се предају адресантима с књигом предаје. Копије транзитних телеграма предају се телеграфисти онога вода, на коме треба даље да се отпреме, а пријем њихов потврђује се на оригиналу телеграма. Ако се ови телеграми не отпреме у року од 10 мин. од времена предаје, онда прималац мора да исправи време пријема.

После отпреме телеграма, на копији се испишу отпремни подаци, а тако исто и у оном дневнику, по коме је даља отпрема извршена. Ова копија предаје се телеграфисти онога вода, на коме је овај телеграм примљен, и он уписује у свој дневник даље отпремне податке.

После поноћи код сваког апарата покупе се матице и копије транзитних телеграма, среде се по бројевима из дневника, стављају у омот, на коме се испишује датум и број вода.

5 — Сваки телеграфски и телефонски дневник мора на својим корицама имати жиг станице, број телеграфског вода, датум почетка и свршетка дневника, први и последњи редни број телеграма. Сви подаци морају бити уписани у Дневник мастиљавом писаљком, чисто и читко. Телеграми, који се односе на саобраћај Дворских возова, морају бити писани мастилом. Стране дневника морају бити означене бројевима.

6 — Примедбе са стране, или између редова, нису допуштене. Исто тако, није допуштено брисати речи или знаке у дневнику, или их учинити нечитким; испуштање празних редова, као и цепање листова из дневника.

7 — Телеграфски (телефонски) дневници, копије предатих или индигом умножених телеграма, или фонограма, чувају се најмање једну годину.

Члан 11

Опрема и dostava саобраћајних (poslovnih) телеграма и фонограма

1 — Приспели телеграми и фонограми пишу се на обрасцу (Т. Ж. 2), који је за то одређен, чисто, читко и без скраћи-

vanja prepisa, i pošto se ispune sve potrebne rubrike, predaju se, uz potvrdu, adresantu dostavnom knjigom. Adresant je dužan uz svoj potpis ubeležiti i vreme prijema. Izuzetno je dopušteno ove telegrame dostaviti telefonom.

Na svima obrascima mora se nalaziti žig vlastite stanice.

Eventualne исправке извршују се на тај начин, што се погрешна реч пречрта, а исправна реч испише поред ње, или над њом.

Saobraćajni telegrami, koji su prispeli tako izopačeni, da bi, zbog toga, mogle nastupiti rdave posledice, predaju se adresantima uz primedbu, da je od predajne stanice tražena исправка. Ova исправка mora se odmah tražiti službenim telegramom (A).

Kod znatnih zakašnjenja, usled pokvarenih vodova i nagomilavanja telegrama, treba na telegramu napisati primedbu: »zakasnilo usled kvara voda i dr.«

2 — Odgovorni telegrafista ili telefonista mora se uveriti, da li je dostava telegrama obavljena u redu i na vreme.

3 — Ako se primalac telegrama nalazi u telegrafskoj kancelariji, ili u njenoj blizini, dopušteno je, da ako ima prava uvida u Telegrafski dnevnik, telegram samo pročita i u Telegrafskom dnevniku ovo potvrdi svojim potpisom, označivši vreme.

4 — Telegrami, koji se odnose na saobraćaj vozova, kao na pr. odjava, dopuštenje, otkaz vozova, ukrštavanja i preticanja, saopštavaju se saobraćajnom činovniku *bezodvlačno* tako, što mu se podnosi Telegrafski dnevnik na pročitavanje, u kojem on potvrđuje prijem svojim potpisom, uz oznaku vremena.

5 — Privatni telegrami dostavljaju se preko železničkih službenika samo na daljini do jednog kilometra od stanice, podrazumevajući tu i putnike na vozu. Ako adresant stanuje dalje od jednog kilometra od stanice, privatni telegrami dostavljaju se preko opštinskih pošta.

Члан 12

Давање извештаја о стању возног материјала (С. В. М.) и поделе кола (П. К.)

1 — Централна подела кола одређује време, када ће станице предавати, и колико пута, извештаје о С. В. М., као и у које ће време Дирекције и Л. П. К. давати поделу кола.

2 — Реонске телеграфске станице дужне су, да у одређено време прикупе ове извештаје. Пре прикупљања дају своме реону знак расписа, а на крају кратицу С. В. М. или П. К., а затим знак питања.

Станице су дужне да се одазову својим позивним знаком и одмах почињу једна другој предају својих извештаја. Давање почиње најудаљенија станица, укупчана на овом воду. У овом телеграфском извештају морају се употребити кратице, означене у чл. 56 овог Правилника. Код давања С. В. М. и П. К. не смеју се имена станица куцати скраћено или за њих употребљавати позивне знаке.

3 — Реонска станица, чим прикупи извештаје од станица свога реона, предаје их одмах Обласној или Локалној подели кола.

4 — Ако нека станица не буде предала свој извештај о С. В. М., реонска станица неће губити време око њезина позивања, већ ће констатовати њено отсуство и доставити је Дирекцији. Оваква станица дужна је сама водити бригу, да С. В. М., не чекајући на позив, доцније достави.

5 — Подела кола даје се из Дирекције од стране Обласне поделе кола или Л. П. К. путем расписа. Свака станица прима и записује само оне податке, који се одnose на њу, а реонска станица још и све податке за станице свога реона.

6 — Кад се заврши давање П. К., станице потврђују пријем понављањем броја расписа о П. К., а томе додају знак „разумео“ (. . . — .) и свој позивни знак. Потврђивање се врши оним редом, којим су се станице јављале,

тј. најудаљенија, а за њом станице редом к реонској станици.

7 — На пругама, на којима су телеграфски водови исувише оптерећени радом, Дирекција може наредити, да се извештаји о С. В. М. дају као телеграм-писма, било директно О. П. К., или само до своје реонске станице, која ће их даље, телеграфски, отпремити (предати).

Члан 13

Састав телеграма

1 — Саобраћајни телеграми морају да садрже ове податке:

- a) адресу и упутну станицу;
- b) отправну станицу;
- v) број телеграма;
- g) врсту телеграма;
- d) време предаје (дан, sat, минут);
- đ) eventualne службене ознаке, које се односе на отпрему телеграма, као: »hitно«, узрок закашњења, отпрема писменим путем, и др.

Posle ovoga sleduje tekst telegrama i službeni naziv predajne jedinice, a zatim potpis predavaoca s njegovim službenim zvanjem.

Na primer: ložionica Zemun de Vinkovci Nr. 12 f — . . . — odgovor na br. 217 f — . . . — tekst — . . . —

Šef X sekcije Jovanović . — . — .

2 — Kod telegrama, koji se односе на саобраћај возова, otpadaju службени подаци u zaglavlju. Isto tako, ovi se подаци не upisuju kod kursnih telegrama, predaja bruta, analiza, itd.

3 — Kod telegrama za mesta ili iz mesta sa više stanica, mora se navesti i tačan naziv ove stanice, na pr. Zagreb Gl. K., Zagreb R. K., Maribor Gl. K.

4 — Dopusšteno je primati telegrame na više adresa i oni moraju imati ovaj oblik:

Direkciji Beograd, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Ljubljana de Gen. dir. br. 1236 f — . . . — tekst — . . . —

5 — Ako se saobraćajni telegram predaje preko državnog telegrafa, onda je potrebno da se unesu svi podatci, koji su propisani za unutrašnju telegrafsku službu na pr: Maribor de Ljubljana Gl. K. br. 35 f, 20 (broj reči) 22 (dan) 1450 (sat i minut predaje) — . . . — radionica državnih železnica Maribor — . . . — tekst — . . . — potpis sa zvanjem . — . — .

6 — Ako je kakav saobraćajni telegram prispeo bez broja, odnosno datuma i vremena predaje, a treba ga dalje отпремити на државном телеграфу, то је потребно такав telegram snabdeti brojem i podacima vremena iz vlastitog Telegrafskog dnevnika.

7 — Telegrafski raspisi daju se u ovom obliku:

Svima stanicama od Beograda do Niša, šefovima službe, sekcijama i ložionicama de Dir. Beograd br. 222 f — . . . — tekst — . . . — potpis . — . — .

8 — Za отпрему државних, службених и приватних telegrama merodavni su propisi za unutrašnju i međunarodnu telegrafsku službu.

Члан 14

Телеграфске ознаке и кратице

1 — Ознаке и кратице узимају се, већином, из међународне телеграфске службе:

саобраћајни телеграм (F) . . . — .

распис . . . — . . . — . . . — .

хитно (d) — . . . — . . . — .

2 — За позив станица одређени су нарочити позивни знаци.

3 — Употреба каквих других непрописаних знакова забрањена је.

III OTSEK

OTPRAVLJANJE TELEGRAMA

Члан 15

Pozivanje i odzivanje

1 — Ako predajna telegrafska stanica ima da otpremi neki telegram, to ona poziva najpre uputnu stanicu, ili, ako ova nije u tome vodu ukopčana, onda njenu posrednu (tranzitnu), odnosno reonsku, stanicu.

Pozvana stanica odziva se najpre znakom »razumeo« (• • • — •), pa zatim svojim pozivnim znakom.

2 — Čim se pozvana stanica odazvala, tada stanica koja zove daje znak »razumeo«, kao i svoj pozivni znak, zatim znak zapete (zareza) (• — • — • —) i tek tada kuca telegram.

3 — Kod pozivanja preko neke posredne telegrafske stanice, postupak je ovaj:

Najpre se pozove posredna stanica, na način izložen u tač. 1, i kada se ova javi, daje se znak „razumeo“ (• • • — •) i pozivni znak vlastite stanice, zatim pozivni znak one stanice, sa kojom se želi veza, dodavši tome znak pitanja (• • — — • •).

Ako je veza mogućna, posredna stanica daje znak »Poziv za otpravljanje« (— • —), a onda predajna stanica počinje da zove željenu stanicu, te, po odzivu, daje telegram direktno.

Ako se veza ne izvrši u roku od 10 min. ili za ovo vreme ne javi se pozvana stanica, to telegram mora da primi posredna stanica, u kom slučaju kuca reči: »primam sam«.

Telegrafista posredne stanice dužan je da nadzire rad nad spojenim vodovima i, u potrebnom slučaju, da reguliše translator, zatim će upozoriti stanice, koje ne čuju pozivne znake, da regulišu releje, eventualno da telegrame dalje otpreme.

Po svršenom radu, stanice moraju iskopčati datu vezu i aparat postaviti u normalni položaj.

4 — Ako je posrednoj stanici poznato da se pozvana stanica ne može da odazove, tada mora o tome izvestiti stanicu koja zove.

5 — Ako je pozvana stanica sprečena da odmah primi telegram, tada mora dati znak čekanja (• — • • •) i svoj pozivni znak i navesti, približno, koliko će vremena ovo čekanje trajati. Stanica koja zove, daje tada znak razumeo (• • • — •) i svoj pozivni znak.

Zabranjeno je davati znak čekanja bez opravdanih razloga.

6 — Stanica, koja je dala znak čekanja (• — • • •), ne čeka, da se ponovo zove, već traži, znakom »Poziv za otpravljanje« (— • —) čim je to moguće, ponudeni telegram.

7 — Ako se stanica, koja se zove, ne javi, tada je treba, u kratkim razmacima, ponovo pozvati, ali to neprekidno i uzaludno pozivanje ne sme da zauzme vod, te time da spreči rad drugih stanica.

U slučaju očevidne greške pri upućivanju telegrama, dužna je posredna stanica dati pravi put, čim je na to upozorena od prijemne stanice.

8 — Ako je telegraski vod u redu, dužne su među-stanice svoje telegrame dati bez isključivanja. Ako je vod zauzet, moraju čekati, dok se rad ne završi, jer je isključivanje strogo zabranjeno.

U hitnim slučajevima i kada je očevidno, da je telegrafski vod ispravan, a pozvana stanica se ne odziva, treba od susednih stanica tražiti da telefonom ili zvonom upozore dotičnu stanicu da se javi na aparatu.

9 — Stanica, koja zove, mora zabeležiti u svome Telegrafskom dnevniku sve bezuspešne pozive i to utvrditi s kojom drugom stanicom, koja leži iza stanice, koja se ne javlja. Ovakve slučajeve prijavljivati u telegrafskom izveštaju.

Поступак при отправљању телеграма

1 — На траци од хартије предајне телеграфске станице мора се јасно видети одзивање и понављање (фраза) пријемне станице.

2 — Ако предајна станица за време рада примети грешку, онда прекида даље куцање, даје знак погрешке, понавља последњу, добро откуцану, реч и наставља даље рад.

3 — На исти начин прекида рад и пријемна станица, ако јој је каква реч неразумљива. И она даје знак погрешке, понавља последњу, добро откуцану, реч и даје знак питања. Предајна станица понавља ову реч и наставља даље рад.

Кукати треба јасно, груписано и одмерено тако да је онај, који прима у могућности једновременно да чита и да исписује телеграм.

4 — Увод и службени подаци саобраћајног телеграма дају се овим редом: упутна станица, отправна станица, број, врста, време предаје, евентуалне службене примедбе, адреса, текст и потпис.

Време у службеним подацима саобраћајних (пословних) телеграма стављаће се само код оних телеграма, који се односе на удесе, а упућени су Обласној и Генералној дирекцији и Министарству саобраћаја.

Између заглавља и текста, као и између текста и потписа, ставља се раздвојница (— . . . —), а после потписа знак крста (• — . — .)

5 — За отпрему државних, службених и приватних телеграма меродавни су прописи за телеграфску службу у унутрашњем саобраћају на државном телеграфу.

6 — Забрањено је скраћивати речи или, уопште, мењати садржину телеграма. Забрањена је у телеграму употреба позивних знакова уместо исписаног имена станица.

Ако се телеграм упућује за станице, које нису укупчане на истом воду, не смеју се употребити у службеном

делу телеграма позивни знаци, већ само цело име упутне и отправне станице.

Чим се позвана станица одазвала, мора, без икаквог прекидања, примити телеграм.

7 — Ако је потребно, да се више телеграма, једно за другим, отправе, то ће се један телеграм одвојити од другог давањем знака тачке двапут (.), а на крају последњег телеграма даће се знак крста (• — . — .)

Пријемна станица даће понављање (фразе) након знака крста (• — . — .) за сваки телеграм посебице, а затим даје знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

Ако пријемна станица такођер има да преда своје телеграме станици, од које је досада примала, тада не даје иза понављања (фразе) „свршетак рада“ (. . . — . —), већ двапут даје знак „тачка“ и куца своје телеграме. Након примљеног телеграма и датог понављања (фразе), закључују рад и предајна и пријемна станица знаком „свршетак рада“ (. . . — . —)

У саобраћају железничких телеграфа са државним телеграфом дају се серије телеграма (више телеграма један за другим) на исти начин са изузетком, што се понављање (фраза) телеграма врши после сваког откуцаног телеграма. После примљеног понављања (фраза) предајна станица двапут даје знак тачка и куца други телеграм. По добивеном понављању (фраза) за последњи телеграм предајна станица даје знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

8 — У случају, да се са предајом каквог телеграма знатно закасни, мора се о томе известити предавалац.

IV OTSEK**PRIJEM TELEGRAMA****Član 17****Postupak pri prijemu i ponavljanju (frazе) telegrama**

1 — Čim se otpočne sa davanjem i primanjem telegrama, treba odmah pustiti iz aparata traku od hartije,

kako bi se na njoj video celokupni rad obeju stanica, kao i znak »svršetak rada« (. . . — . —)

2 — Posle primljenih telegrama, prijemna stanica daje potvrdu prijema i to: znak „razumeo“ (. . . — .), znak fr. (. . . — . — .), broj telegrama, sve brojke iz telegrama (izuzev datuma i vremena predaje); sve sumnjive, i manje poznate, reči i imena, a zatim znak „razumeo“ (. . . — .) i pozivni znak svoje stanice.

3 — Ova potvrda telegrama obavezna je za sve vrste telegrama. Prijemna stanica može ceo telegram ponoviti, ako nalazi da je to potrebno. Državni telegrami, koji su celi, ili delimice ispisani tajnim slogom, moraju se, bez izuzetka, ponoviti celi.

4 — Isto tako predajna stanica može zahtevati celokupno ponavljanje.

5 — Doslovce treba ponoviti telegrame, koji se odnose na ukrštavanja i preticanja vozova.

6 — Ako se kod ponavljanja neka reč ili broj netačno ponovi, predajna stanica dužna je učiniti ispravku.

Ako je predajna stanica otkucala telegram, a prijemna stanica nije u mogućnosti da odmah da potvrdu (ponavljanje), onda prijemna stanica bezuslovno mora da otkuca znak „razumeo“ (. . . — .), svoj položaj znak i znak čekanja (. — . . .)

7 — Kod davanja i ponavljanja mešovitenih brojeva, mora se između celog broja i razlomka staviti znak »razdvojnica« (— . . . —) Na pr.: $1\frac{1}{16}$ kuca se 1 — . . . — $\frac{1}{16}$, da se ne bi čitalo 11/16.

8 — Čim je ponavljanje (potvrda) dato, predajna stanica zaključuje telegrafisanje znakom »svršetak rada« (. . . — . —)

Predajna stanica odgovorna je za pravilno ponavljanje, a prijemna za ostali deo telegrama.

Sve, dok se ne dobije ponavljanje (potvrda) i znak »svršetak rada«, ne može se jedan telegram smatrati kao primljen, odnosno predan.

9 — Ako se, usled kvara voda ili kakvog drugog uzroka, nije moglo dati ponavljanje, ova okolnost ne može uticati, da se primljeni telegram ne dostavi adresantu, odnosno da se dalje ne otkuca.

U takvom slučaju, na telegramu se stavlja primedba: »zbog smetnje nije dato ponavljanje (potvrda)«.

10 — Ako se davanje kakvog telegrama, iz bilo kakvog uzroka, prekine, i predajna i prijemna stanica moraju se pobrinuti, da se, po otsranjenju smetnje, započeti telegram i dovrši.

11 — Pri telegrafisanju moraju se telegrafisti pridržavati sviju propisa, i ne smeju preko telegrafa voditi privatne razgovore, grditi jedan drugoga i kucati nepristojne reči, a naročito smetati pri davanju telegrama.

Stanica ne sme nikada odbiti prijem telegrama. Ako je telegram nepotpun, njegova dopuna mora se zahtevati posebnim saobraćajnim telegramom.

Ako je jedna stanica završila sa predajom svojih telegrama, mora uvek biti spremna i da primi telegrame za svoju stanicu.

Члан 18

Поступак при давању телеграфских расписа

1 — Ако је потребно, да се један телеграм отпрати већем броју станица, које су на једном воду, једна за другом, укупчане, онда се овај телеграм једновремено отпрема свима станицама као телеграфски распис.

2 — Предајна станица најпре даје знак расписа (. . . — . . . — . . . —), затим, уз свој позивни знак, куца реч „до“ и позивни знак крајње станице, докле се жељи овај распис дати и знак питања (. . . — . . .) На пр.: Ако Београд даје распис, који се односи на станице

од Младеновца до Ђуприје, онда после датог знака расписа даје: Бв од М до Ћ?

3 — Станице се јављају знаком „разумео“ (. . . — .) и својим позивним знаком и то редом, најпре најудаљенија.

4 — Кад су се већ станице одазвале, даје се распис. Распис се даје и онда, ако се нека станица и није одазвала. Предајна станица уписује у свој Телеграфски дневник позивне знаке оних станица, које су се одазвале.

5 — Када је распис предан, тада последња — најудаљенија — станица даје понављање (потврду) и завршава га знаком „разумео“ и својим позивним знаком. Остале станице, ако су распис у целости примиле, иако је последња станица у целости дала понављање, дају само знак „разумео“ и свој позивни знак.

6 — Предајна станица закључује телеграфисање својим позивним знаком и знаком „свршетак рада“ (. . . — . —)

7 — Ако распис даје средња станица у два правца, онда се, после знака расписа и речи „до“, додају речи „и од“, а затим позивни знак крајње станице другог правца. На пр.: Винковци дају распис до Сл. Брода и до Београда: Вц до Б и до Бв.

У овом случају најпре се одзива крајња станица, а затим друге станице, редом, к предајној станици и даље, преко ње, до крајње станице супротног правца. Понављање даје последња станица.

8 — Ако нека међустаница није разумела распис, не сме да прекида телеграфисање, већ мора накнадно тражити од предајне станице, да јој се неразумљиве речи понове, ако то већ није могла из понављања да види.

Крајња станица може прекинути распис у случају неразумевања.

9 — Станицама, које се код позива на распис нису јавиле, мора се распис доцније дати.

10 — Предајна станица је одговорна за доставу расписа свима станицама свога реона. Ако распис иде преко посредне станице, она је одговорна за тај део вода.

Расписи, који се не односе на саобраћај возова, затим телеграми, који, по својој садржини, нису тако хитни, да се морају одмах отпремити, дају се, преко дана, у време за то одређено, заједно с поделом кола.

Предајна станица је дужна, да оне телеграме, који се не дају, свакодневно, у одређено време, одмах достави упутним станицама, било телеграфом, било телеграм-писмима.

Свака станица је одговорна за пријем расписа, који се дају у одређено време. Ако би такви расписи, из било каквог узрока, изостали, станице су дужне да их пожуре од предајних (реонских) или транзитних станица.

11 — Ако је потребно, да се један телеграм отпрати за више станица, које не леже једна до друге, онда се мора позвати свака станица посебно и упозорити речју „читај“, да има очекивати телеграм. Чим су се одазвале све станице, предајна станица почиње поново да зове најудаљенију станицу, а затим друге, редом, како би њихове позивне знаке имала потпуно на траци и одмах затим даје телеграм.

12 — Станице, које су неки распис на једном воду већ примиле, дужне су, ако се на другом воду исти распис даје, да се јаве и читају, како би примиле евентуално и друге телеграме, које на првом воду нису примиле.

13 — Постаје, товаришта и стајалишта, која немају телеграф, примају расписе и телеграме телефонски од своје надзорне станице.

V OTSEK RAZNE VRSTE TELEGRAMA

Члан 19

Знак »подне«

1 — Radi održavanja urednog i bezbednog saobraćaja potrebno je, da svi železnički časovnici pokazuju podjednako tačno vreme. Za regulisanje i kontrolu rada službenih časovnika služi знак »подне«, који, svakoga дана, u време, за то одређено, даје на телеграфу Generalna дирекција.

Telegraf Generalne дирекције добија таčno време од Географског института Главног генералштаба u 11.30 i дужан је да га достави, таčno u 11.45, телеграфу свију Обласних дирекција на *главним водовима*.

2 — На свима водовима, који су одређени за давање знака »подне«, мора се сваки започети рад завршити, односно прекинати, на 5 минута пре 12 сати. Све станице до тог доба морају посести те водове i спремити се за пријем, односно *транзитирање (пrenoшење)*, знака »подне«.

Posredne станице морају u то време успоставити веze водова помоћу translатора, односно менјача.

3 — Дирекције, транзитне i реонске станице почињу давање знака raspisa u 11.57 сати лaганим i одмереним темпом i дају га до 5 секунди пре 12 сати, а када буде таčno 12 сати, откуцаће . — — — . . — — — i знак „крста“ (. — . — .)

12 сати је таčno онда, када се куца тачка од знака броја 1.

Пријем raspisa тачног времена потврдиће све станице знаком »razumeo« i својим позивним знаком, i то, најпре, најудалјенија станица. Predajna станица завршава давање подневног знака знаком »razumeo«, својим позивним знаком i знаком »svršetak rada« (. . . — . — .)

4 — Podnevni знак морају имати на траци од hartije све станице, а u Telegrafski дневник upišаће се: »подне, 12 сати« i навећће се разлика časovnika u telegrafskoj kancelariji. Ova beleška mora бити ispisana olovkom u боји.

5 — Ако би знак »подне«, uопште, izostao, то ће га, ipak, reonska станица dati svome reonu по svome časovniku.

Ако знак »подне« u 12 сати nije добијен, са радом на телеграфу сме се почети тек u 12.03 сати.

6 — Таčno u 12 сати дају станице електричним звonom signal br. 14 u правцу ка крајњој тачки пруге. Таčno време је, кад избије први почетни ударac овог сигнала.

Ако би podnevni знак izostao, дају станице signal br. 14 по svome časovniku.

7 — За таčno regulisanje станичног службеног часовника одговоран је, лично, саобраћајни чиновник, који тога дана врши службу.

8 — На пругама, на којима све станице nisu vezane телеграфом, већ су само поједине групе станица vezane телефоном, Дирекција ће одредити станицу, која ће телефоном транзитирати знак »подне«.

9 — Све станице, које су одређене да дају знак »подне«, upišаће u Telegrafski дневник, као i u дневни извештај, one станице, које nisu биле присутне давању знака »подне«.

10 — U svakom случају, кад која станица, zbog smetnje на телеграфу, не може да прими знак »подне«, дужна је да га по svome časovniku, објави пружи електричним signalним звонима, евeтуално телефоном.

11 — Све станично, пружно i возно особље дужно је, да, одмах, по примљеном знаку »подне« dotera своје časovnike.

Члан 20

Разне врсте саобраћајних телеграма

а) Стање возног материјала (С. В. М.) даваће се према прописима Правилника за колску службу, где су наведени примери о давању С. В. М. Имена станица у С. В. М. морају бити isписана цела и за њих се не смеју употребљавати позивни знаци.

Телеграми о пријави брута

б) Ови телеграми дају се према прописима Правилника за вршење саобраћајне службе, а време, када ста-

нице дају бруто, и коме га пријављују, одређено је у Саобраћајном упутству, Део I.

Реонске станице, где их има, дужне су да прикупе бруто, са свога реона, а остале, где реонских станица нема, даваће га непосредно, својој диспозиционој станици. Код давања брута мора се пријавити и она станица, која нема брута и дати телеграм: „бруто, ништа“.

Примери за пријаву брута: станица Ст. Пазова пријављује бруто Земуну као својој диспозиционој станици, за отпрему има 5G жито Рума 100 тона; 1G живо Ср. Митровица 12 тона; 3 JK празна Шид 24 тона; 1G експлозив Стр. Врпоље 12 тона; 1G воће Гарчин 15 тона; 4G брашно Марибор 88 тона; 1 JK дрво Сисак 18 тона; 10G воћа Беч 150 тона.

Ово ће станица Стара Пазова пријавити оваквим телеграмом:

Сп. брт за воз 70 — . . . — 5G тов. 110/10 Р, 1G живо 12/2 Мб, 3 JK дир. празна 24/6 коч. 8/2 Ш. 1G експлозив 12/2 Стр. Врпоље, 1G воће 15/2 Гарчин; 5 тов. и 10 воће 256/30 коч. 100/8 Брод трз.

Упутна станица сме се исписати позивним знаком само за станице свога диспозиционог отсека; у овом случају за станице од Земуна до Винковаца. Бруто, упућено за станице суседног диспозиционог отсека, у овом случају Винковци—Брод, упутне станице исписују се целим именом. Остало бруто, које иде преко суседне диспоз. станице, ставља се укупно бруто Брод трз.

Кратица коч. 8/2 значи, да се кочи 8 тона и 2 осовине, а коч. 100/8 значи да се кочи 100 тона и 8 осовина.

в) *Анализа има двојаких: колских и возних*

Колска анализа даје се као обичан, саобраћајни (пословни) телеграм, непосредно Л. П. К. или О. П. К.

Возна анализа даје се, као распис, са једне диспозиционе станице свима међустаницама свога диспозиционог реона и суседној диспозиционој станици.

Возна анализа мора имати овакав облик:

На пр.: Станица Новска даје анализу за воз бр. 75 до Брода.

Воз 75 R (у 3.50) лок. 324 и полузагр. 6000 брт. 917/98 коч. 360/34 носи 76/10 запаљ. Оу, 68/6 У, 22/2 брз. Плетерница, 24/2 живо Велика, 21/2 воће Нашице, 10/2 експл. Нашице трз. 45/6 Стризивојна-Врпоље, 28/4 Шамац, 78/10 дуга грађа Ђаково, 72/6 Винковци, 473/48 Винковци трз. Узима у Оу 12/2 живо и 12/2 поврће Брод. у Кв 86/10 Иванково. Особље 6 следи воз 87.

Потпис.

г) Одјава се даје у овом облику: Станица Грејач даје одјаву за 102 станицу Алексинац.

A de Г. бр. 914 — . . . — Воз бр. 102 овде — . . . — Савић . . . — .

д) Телеграм о премештању укрштавања мора имати овај облик: Станица Блински Кут треба да премести укрштавање воза бр. 81 и 34 у станицу Суња: Су де Бс бр. 712 f — . . . — Воз бр. 81 укрстиће се са возом бр. 34 у Суњи — . . . — Млинарић . . . — .

Ако станица Суња може да прими понуђено укрштавање, позваће станицу Шаш и даће Блинском Куту и Шашу пристанак оваквим телеграмом:

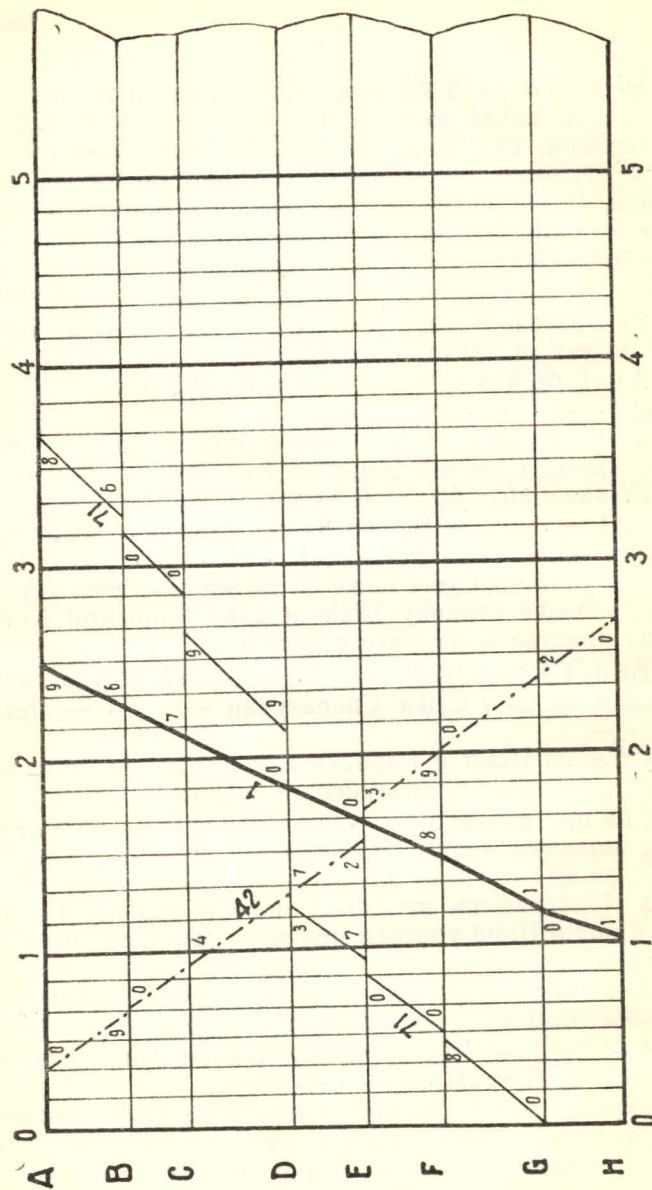
Бс де Су бр. 1012 f — . . . — Воз бр. 81 укрстиће се са возом бр. 34 у Суњи. Споразуман — . . . — Петрић . . . — .

Станица Шаш и Блински Кут ће, након овог телеграма, откуцати реч „разумео“ и позивни знак своје станице, на пр. (разумео . . .), а станица Суња знак „разумео“, позивни знак своје станице и знак „свршетак рада“, на пр.: . . . — . . . — .

У Телеграфски протокол морају станице Блински Кут, Суња и Шаш уписати цео телеграм о промени укрштавања.

Ако станица Суња не може да прими понуђено укрштавање, одбиће га оваквим телеграмом: Бс де Су бр. 1012 f — . . . — Укрштавање у станици Суња немогућно — . . . — Петрић . . . — .

Укрштавање се може пренети и на коју удаљенију станицу, а не само у суседну, као што је то у горњем примеру наведено. У том случају, поступак је овај:

Ако је редовно укрштавање воза 1 и 42 у станици Е, а треба га преместити у станицу В, пошто је воз 42 задоцнио, то ће станица Е позвати станицу В дати јој овакав телеграм: В de Е бр. 206 f — . . . — Воз бр. 1 укрстиће се с возом бр. 42 у станици В (цело име) — . . . — Илић . . . — . Ако станица В може да прими понуђено укрштавање, позваће станице Г, С, Д и А, упозориће их речју „читај“ и даће станици Е овакав телеграм: Е de В бр. 152 f — . . . — Воз бр. 1 укрстиће се с возом бр. 42 у станици В (цело име станице). Споразуман — . . . — Матић . . . — .

Станице А, С, Д, Г и Е откуцаће реч „разумео“ и позивни знак своје станице, а затим, станица В даје знак „разумео“, свој позивни знак и знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

(У овом случају позване су станице, С и Д да присуствују промени укрштавања. Станица А је позвана, да се обавести о промени и да јави полазак воза 42, а станица Г због тога, што у њој воз бр. 1 последњи пут стаје, како би могла дати налог о промени возовођи и машиновођи воза бр. 1, како овај не би стао у станици Е.)

б) Премештање претицања. Ако је редовно претицање возова 71 и 1 у станици Д, а воз бр. 71 толико одоцни, да ће претицање бити у станици Ф, онда станица Ф позива станице Е и Д и даје овакав телеграм: Е, Д, de Ф бр. 711 f — . . . — Воз бр. 71 биће претечен од воза бр. 1 у станици Ф (цело име станице) — . . . — Јовановић . . . — . Станица Е, Д дају реч „разумео“ и позивни знак своје станице. Станица Ф даје знак „разумео“ (. . . — .), свој позивни знак и знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

Ако је пак воз бр. 1 толико одоцнио, да воз бр. 71 може ићи даље, пред возом бр. 1, и да би могао да буде претечен од воза бр. 1 тек у станици А, онда ће станица Д позвати станицу А и дати јој овакав телеграм: А de Д бр. 215 f — . . . — Воз бр. 71 биће претечен од воза бр. 1 у станици А (цело име станице) — . . . — Поповић

. — . — . Станица А, ако може да прими претицање, позваће станице В и С, и упозорити их речју „читај“ и даће станицу D овакав телеграм: D de A бр. 612 f — . . . — Воз бр. 71 биће претечен од воза бр. 1 у станици А (цело име станице) Споразуман — . . . — Јовић . — . — . Станице В, D и С даће реч „разумео“ и свој позивни знак, а станица А даће знак „разумео“ (. . . — .), свој позивни знак и знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

Деси ли се, да станица А понуђено претицање не може да прими, даће овај телеграм: D de A бр. 612 . Претицање у станици А (цело име станице) немогућно — . . . — Јовић . — . — .

е) Допуштење се тражи оваквим телеграмом, на пр.: потребно је отпрати воз бр. 4 из станице А за станицу В. Станица А тражиће од станице В допуштење овако: В de A бр. 736 f — . . . — Примате ли воз бр. 4 — . . . — Јовановић . . . — . Станица В, ако може да прими воз, одговориће оваквим телеграмом: A de B бр. 1123 f — . . . — Воз бр. 4 примам — . . . — Божић . — . — . Станица А, после овог телеграма, даће знак „разумео“ (. . . — .), свој позивни знак и знак „свршетак рада“ (. . . — . —)

Код укрштавања возова тражи се допуштење после дате одјаве оваквим телеграмом: В de A бр. 712 f — . . . — Воз бр. 75 овде, примате ли воз бр. 4 — . . . — Јовановић . . . — .

Код оштрог укрштавања може се тражити допуштење и пре одјаве и то условно: В de A бр. 712 f — . . . — Када приспе воз бр. 4, примате ли воз бр. 75 — . . . — Јовановић . . . — .

Одговор у том случају гласи: A de B бр. 886 f — . . . — Када приспе воз бр. 4, примам воз бр. 75 — . . . — Божић . — . — .

Ако упитана станица не би могла примити понуђени воз, онда ће на понуду одговорити: A de B бр. 712 f — . . . — Нека чека воз бр. 75 — . . . — Божић . — . — .

ж) Телеграми о метеоролошком стању. — Обласне дирекције одредиће, које ће станице давати овакве телеграме, колико пута дневно и с каквим подацима.

VI OTSEK

TRAKA OD HARTIJE — VRSTE VODOVA

Члан 21

Rukovanje trakom od hartije

1 — Posle svakog, otpravljenog ili primljenog, telegrama mora se na traci od hartije zapisati redni broj iz Telegrafskog dnevnika.

2 — Po pravilu treba sa namotača skidati traku svaka 24 sata, računajući od ponoći do ponoći, a zatim je čvrstim omotom vezati, na kome se zapiše ime stanice, datum, broj i vrsta telegrafskog voda i poslednji broj iz Telegrafskog dnevnika.

3 — U stanicama sa malim telegrafskim saobraćajem može upotrebljena traka i duže stajati na namotaču, ali se, ipak, mora zapisati na traci datum početkom svakog dana.

Skidanje trake mora se upisati u Telegrafski dnevnik dotičnog voda.

Ako bi se u toku jednog dana traka sa jednog voda više puta skidala, to se moraju sve ove trake staviti u jedan omot, na kome se zapiše datum i broj telegrafskog voda.

Na novonameštenoj traci pre početka rada mora se zapisati vreme (dan, sat i minut) kada je traka nameštena.

Bez naročitog uzroka traka se ne sme skidati. Ako se traka slučajno prekine, ili ako se upotrebi nov kotur, krajevi trake moraju se zalepiti i to mesto dežurni telegrafista mora potpisati.

4 — Na kraju svakog meseca srede se skinute trake hronološkim redom, posebno za svaki vod, i uvijaju u zajednički omot, na kome se ispisuje mesec, godina i broj tele-

графског вода. Skinute trake moraju se čuvati najmanje godinu dana.

Posle isteka jedne godine, skinute trake šalju se, kao stara hartija, stovarištu materijala.

5 — Za ispravno rukovanje trakom odgovoran je, po red telegrafiste, i šef stanice ili njegov zamenik.

6 — Uzimanje traka, njihovo uništavanje, prepravljanje znakova na već ispisanoj traci, uništavanje znakova tako, da ovi budu nečitljivi, strogo je zabranjeno a i kažnjivo je.

Члан 22

Врсте телеграфских водова

За отправљање телеграфске кореспонденције служе ови водови:

а) *Директни телеграфски водови* — То су они дугачки водови, који везују поједине Обласне дирекције са Генералном дирекцијом и све међусобно.

б) *Главни телеграфски водови* — Главни телеграфски водови су они дугачки водови, у које су укупчане само главније и веће станице. Ови водови служе за отправљање телеграма оним станицама, које леже преко једног или више саобраћајних водова.

в) *Саобраћајни (омнибус) телеграфски водови* — Овакви телеграфски водови везују две суседне диспозиционе станице, а у њих су укупчане све међустанице и важније саобраћајне јединице.

У случају потребе могу се у диспозиционим станицама ови саобраћајни водови помоћу мењача или транслатора везати са главним телеграфским водом.

Кореспонденција, која се обично обавља на саобраћајним водовима, сме се вршити на главним водовима само у случају, ако су саобраћајни водови заузети или је на њима каква сметња.

г) *Колски водови (за давање С. В. М. и П. К.)* — Овакви водови служе искључиво за давање С. В. М. и

дириговање кола. Ако, пак, овај вод није заузет телеграмима, може се употребити и за другу кореспонденцију.

Обично, Обласне дирекције један од главних водова одреде за колски вод и назначе време, у које се на том воду ништа друго не сме радити сем С. В. М. и П. К.

Члан 23

Упућивање (instradacija) telegrama

1 — Саобраћајни telegrami upućuju se, po pravilu, najkraćim putem, neposredno uputnoj stanici. Ako je direktno otpravljanje, iz bilo kakvih uzroka nemoguće, to će se ovi telegrami uputiti preko posrednih (reonskih) telegrafskih stanica.

2 — Отправљање оних telegrama, за које стоје на raspoloženju više puteva, kao i telegrama za inostranstvo, врши се по tabelarnom pregledu, који се налази у Саобраћајном uputstvu, Deo I, broj 64.

Svaka Oblasna direkcija određuje, po potrebi, posebnom naredbom, koje se stanice smatraju reonskim, kao i koje stanice spadaju u pojedine reone.

У случају кvara на vodovima, svaka je stanica dužna da врши posredovanje, ako je u tu svrhu pozvana.

Члан 24

Упућивање телеграма у случају кvara на водовима

1 — У случају, да је саобраћајни вод у једном правцу покварен, онда ће се телеграмима телефоном отпремити, а ако и то није могуће, онда ће се позвати посредна станица у супротном правцу, да она овај телеграм даље отпреми. Ако је, пак, на свима телеграфским водовима сметња, саобраћајни телеграмима предавање се на отпрему државном телеграфу, а ако и то није могуће, онда ће се овакви телеграмима слати возовима као телеграм-писмо.

VII OTCEK

TELEGRAM-PISMA — PREKIDANJE RADA
I ISKLJUČENJE VODOVA

Члан 25

Telegram-pisma

1 — Telegrami, koji se, zbog kvara ili opterećenja radom na vodovima, ne mogu otpremiti putem telegrafskih aparata, već vozovima, kao hitna korespondencija, i to samo od telegrafa telegrafu, smatraju se kao *telegram-pisma*.

2 — Telegram-pisma moraju biti napisana na telegrafskom blanketu (Obr. T. ž. broj 1), na kome se pišu telegrami i moraju biti predana na otpravljanje Centralnom ili staničnom telegrafu.

3 — Telegraf otpadne stanice, kao i telegraf uputne stanice moraju uzeti prepise ovih telegram-pisama i zavediti ih u posebne telegrafске дневнике, а затим снабдети како оригинал, тако и prepis, rednim brojem i drugim podacima kao kod običnog telegrama.

4 — Telegram-pisma upućena na razne adrese, ali za jednu telegrafsku stanicu, stavljaće se u jedan omot i adresiraće se određenom železničkom telegrafu. Na omotu se mora staviti oznaka »*telegram-pismo*«.

5 — Telegram-pisma mogu se otpravlјati svima vozovima, pa i teretnim. Kod izbora vozova, telegraf se mora rukovoditi tim, da izabrani voz stiže prvi u označenu stanicu. Zabranjeno je slati telegram-pisma brzim vozovima за one stanice, u kojima taj voz nema zadržavanja.

6 — Telegraf uputne stanice, по пријему telegram-pisma, узима prepis од njega, zavedi га u посебан Telegrafски дневник i, predajnom knjigom, dostavlja га adresantu, kao i druge telegrame.

7 — Na omotu telegram-pisma mora telegrafista staviti broj voza, kojim је pismo otpravlјено.

8 — Uputna stanica, по пријему telegram-pisma, дужна је telegrafски dati potvrdu otpravnom telegrafu ovakvim telegramom: A de B — . . . — Telegram-pismo br. . . . (navesti broj otpravnog telegrafa) prispelo — . . . — potpis. Potvrda se može dati i telegram-pismom.

9 — Zabranjeno је, да се обична prepiska, па čak i cela akta, otpravlјaju као telegram-pismo. Telegrafi će ovakva pisma vraćati, odnosno slati ih као i svaku drugu običnu korespondenciju.

10 — За telegram-pisma vodiće stanice posebni telegrafски дневник за prispela, а посебан за otpremlјena telegrafска pisma, u kojem će се, u posebnoj rubrici, upisivati vreme potvrde.

Члан 26

Прекидање телеграфске кореспонденције

1 — Телеграфски рад двеју станица сме се прекинути само при давању знака „подне“, затим, ради утврђивања и премештања укрштавања и претицања, односно, ако саобраћају прети каква опасност, па се жели дати телеграм, којим би се та опасност отклонила, или тражила помоћ.

У таквим случајевима рад се прекида знаком „хитно“ (— . . — . . — . .)

2 — Станице, чији је рад овако прекинут, морају, безусловно, дати првенство хитноозначеном телеграму. Препирање и преговарање због прекинутог рада најстроже је забрањено.

3 — Ако нека станица констатује, да је безразложно у раду прекинута, и да је знак „хитно“ злоупотребљен, мора о овоме поднети пријаву у Телеграфском извештају.

4 — Да се не би рад на воду и нехотице прекидао, дужан је сваки службеник, пре но што отпочне рад, да се увери по бусоли и релеу, да ли је вод слободан.

Члан 27

Postupak u slučaju kvara na vodovima

1 — Ako neka stanica primeti ma kakvu smetnju na vodu, dužna je odmah da utvrdi uzrok i, po mogućstvu, mesto smetnje, a zatim da učini što treba, da se smetnja što pre otkloni.

Ako je neka stanica upozorena od druge stanice o smetnji na vodu, ona mora, sa svoje strane, sve učiniti, da se utvrdi mesto smetnje i da se eventualno, ova otkloni. Sem toga, ona mora na zahtev stanice, koja je smetnju prijavila, vršiti isključenje, izoliranje, itd.

Naročitu pažnju treba posvetiti regulisanju relea.

2 — Ispitivanje smetnje ne sme se ograničiti samo na telegrafski aparat, već se moraju detaljno pregledati žicovodi u staničnom reonu, da se, slučajno, nisu upleli, te je nastao dodir ili odvod. U ovom slučaju, treba žice rasplesti, odnosno ukloniti ona tela, zbog kojeg je nastupio odvod. Eventualno pokidane žice treba privremeno vezati. Ako je nastupio dodir žica slabe struje sa žicama jake struje, tada je zabranjeno dirati žice golim rukama, već se moraju uzeti takvi alati, čije su držalice izolovane.

3 — Ako je rad zbog kvara na vodu nemogućan, tada se taj deo voda isključi, a o tome izveste stanice na ostalom delu ispravnoga voda.

Potrebno je izvestiti o smetnji i sve stanice, koje leže na neispravnom delu voda i to telefonom ili telegram-pismom, i upozoriti ih, da smetnje otklone i ispituju vod u svojim stanicama.

4 — Deo voda, koji je u smetnji, sme biti isključen (spojen sa zemljom) samo za neophodno potrebno vreme.

5 — O svima smetnjama mora se najkraćim putem izvesti nadzornik telegrafa.

Kod svakog telegrafa mora biti spisak nadzornika telegrafa (železničkih ili državnih) sa označenjem njihove domilne stanice, kao i reona, koji im je dodeljen u nadzor.

6 — Kod velikog padanja snega, moraju se žicovodi češće drvenim palicama pretresti, da bi se napadali sneg odstranio.

Члан 28

Мере предострожности за време олује и грмљавине

1 — Чим наступи олуја и невреме, морају се искључити сви телеграфски, телефонски и сигнални апарати. Кад олуја прође и апарати се понова укључе, морају се сви делови детаљно испитати, да нису од олује оштећени, а нарочито громоплоче и осигурачи.

2 — Искључење и укључење апарата мора се завести у Телеграфски (телефонски) дневник.

Станице, које немају непрекидну телеграфску службу, треба, по свршеном послу, да искључе своју станицу.

Члан 29

Isključivanje vodova

1 — Dokle god je jedan vod ispravan međustanice ga ne smeju isključivati.

2 — Isključivanje voda u jednom pravcu, radi prijema ili otpremljanja kakvog telegrama ili saopštenja, dopušteno je samo u slučajevima, kada dve stanice u drugom pravcu međusobno rade i kada je u izgledu, da će taj rad trajati duže vremena. Po svršenom radu, vod se mora, bezuslovno, odmah otvoriti.

3 — Isključenje vodova u ovakvim izuzetnim slučajevima ne sme trajati duže od 10 minuta. Posle ovog vremena, vod se mora otvoriti i, eventualno, ustupiti drugim stanicama.

4 — U svrhu utvrđivanja smetnji, nepravilnosti ili злоупотребе допуштено је, да се вод на један момент искључи у једном или у другом правцу.

5 — Dežurni telegrafista je odgovoran za nepravilno isključenje vodova, kao i za isključenja, koja traju duže no što je potrebno.

6 — O svakom isključenju voda mora se uneti u telegrafski dnevnik beleška sa tačnim označenjem trajanja isključenja.

VIII OTCEK

ПОНАШАЊЕ ОСОБЉА

Члан 30

Дужности за време службе

1 — Телеграфиста, се за време своје службе, мора бринути да се сва телеграфска саопштења, на време и без задоцњења, сврше.

2 — Свако задоцњење и неотправљање телеграма, које је проузроковано било каквом сметњом у апаратима или на водовима, било одбијањем пријема од других станица, мора се уписати у Телеграфски дневник са тачним назначењем времена и узрока.

3 — Свако неодзивање, одбијање пријема телеграма, приватни разговори преко телеграфских апарата, ометање рада другим станицама итд., који се у току рада појаве, треба утврдити са подесном станицом и то под бројем уписати у Телеграфски дневник.

4 — Све ванредне појаве као: прекид, додир и одвод водова, итд., када се примете, одмах се уписују у Телеграфски дневник, са ознаком времена трајања, и извештава се саобраћајни чиновник, који ће, у случају потребе, позвати надзорника телеграфа, да отклони сметњу.

5 — Свака неправилност, која је настала кривицом самих службеника на линији, а која је уписана у Телеграфски дневник треба да буде утврђена и на телеграфској траци. Стога, чим се примете неправилности на

воду, дужност је телеграфисте да одмах отвори писаћи stroj и пусти траку, ради примања свега што се буде дешавало.

6 — У погледу сигурности саобраћаја возова, дужност је телеграфисте:

- а) да прати кретање свију возова, да би, у свако доба, на захтев саобраћајног чиновника, могао дати тачна обавештења;
- б) да ниједан телеграм, када је у вези са кретањем возова, као: одјаву, промену укрштавања или претицање, допуштење за долазак воза, и друге сличне саобраћајне диспозиције, не отправља по усменом наређењу саобраћајног чиновника, било по његовој поруци преко неког службеника или каквог приватног лица, јер такве телеграме мора написати, или бар потписати лично саобраћајни чиновник;
- в) ако би такав писмени налог саобраћајног чиновника био против правог стања саобраћаја воза, на који се налог односи, било из разлога, да је саобраћајни чиновник у журби издао погрешно наређење, било да се кретање воза у том међувремену изменило, дужност је телеграфисте, који прима налог, да одмах на то упозори саобраћајног чиновника и да тражи друго тачно наређење. У сваком случају, осим саобраћајног чиновника, одговоран је и телеграфиста, ако би какво наређење проузроковало неку несрећу дотичном возу, или ако би се само пореметио редован саобраћај.

7 — Строго се забрањује телеграфском особљу, да само по своме нахођењу, отвара и затвара улазни, односно штитни сигнал, или да даје какве сигнале апаратом електричног сигналног звона. Електричним сигналним звонима може телеграфиста дати само сигнал „дотерати часовнике“. Све остале сигнале, који се дају електричним сигналним звоном даје телеграфиста тек онда, кад их саобраћајни чиновник упише у Сигнални дневник и нареди, да их може дати.

8 — Отварање и затварање улазних, или штитних сигнала искључиво је дужност саобраћајног чиновника. Телеграфиста може поставити сигнал на „Стој“, само ако би се тим отклонила каква опасност или удес, у противном, не само да он не сме мењати положаје улазних и штитних сигнала, него не сме допустити ни да ко други то чини. Примети ли, да је неко ма шта око сигнала радио, или ако је он, због случаја опасности поставио сигнал на „Стој“, дужност му је да о томе, одмах и безусловно, извести саобраћајног чиновника.

9 — Сем тога, дужност је телеграфисте:

- а) да чува тајну телеграма;
- б) да телеграфске таксе код приватних телеграма правилно наплаћује, а принос уредно предаје надлежнојлагајници;
- в) да чисто и уредно води обрасце и књиге, који се употребљавају у телеграфској служби;
- г) да не квари и не штети апарате и справе и да не упропашћује остали материјал и обрасце;
- д) да у својој канцеларији одржава ред и чистоћу;
- ђ) да долази тачно и уредно на службу;
- е) да се у међусобним односима, било с публиком, било са осталим службеницима у станици, или на линији уљудно и како приличи државном службенику понаша; да избегава свађе и зајеве, и да у раду и опхођењу ма с ким било не употребљава неуљудне, непристојне и увредљиве речи и изразе;
- ж) да се на прве позиве станица, с којима ради, одмах одзива, и да, по пријему телеграма, да потврду (фразу) по одредбама овог Правилника.

10 — Забрањено је телеграфским службеницима:

- а) да за апаратима других службеника читају телеграме, који се примају или упућују;
- б) да воде приватне разговоре на апаратима или да напуштају апарат пре започетог телеграма;
- в) да галаме у канцеларији;

- г) да напуштају своје место, често и на дуже време;
- д) да се скупљају код апарата другог службеника;
- ђ) да примају приватне посете у својој канцеларији;
- е) да замењују један другог у дужности без одобрења шефа станице или његовог заменика;
- ж) да употребљавају службене обрасце за своју личну употребу;
- з) да читају књиге и новине, или да раде ма какав ручни рад, док врше службу; и
- и) да механизам на Морзовим апаратима нагло навијају;
- ј) да искључују апарате, ако то није у интересу службе;
- к) да успоравају рад станица, које између себе директно саобраћају, прекидајући везу или мешајући се у рад;
- л) да заврћу тастер и да некорисно троше електричну струју;
- љ) да стављају вод у земљу, изузев случајева предвиђених овим Правилником;
- м) да остављају да се трака некорисно одмотава.

Члан 31

Nadzor nad telegrafskom službom

1 — Svaki telegrafista dužan je pri istragama da prijavljuje svakog onog službenika, koji je, bez potrebe, pritiskao taster, upotrebljavao tuđe pozivne znake, zloupotrebljavao znak »hitno« i vršio nepotrebna isključivanja vodova.

2 — Šef stanice dužan je, da se stara, da se evidencija naredaba, koje se odnose na telegrafsku službu, uredno vodi i da je zainteresovano osoblje upoznato sa tim naredbama.

3 — Sem šefa stanice, dužni su i saobraćajni činovnici i tehnički organi telegrafa da vode nadzor, da se telegraf-ska, telefonska i signalna služba obavlja u duhu izdatih propisa, kao i da su svi ovi aparati upotrebljivi.

Aparatima se mora rukovati pažljivo, a svaka šteta, pričinjena na aparatima nepažnjom, naplatiće se od krivca.

IX ОТСЕК

КОНТРОЛА И ПОСТУПАК СА АПАРАТИМА

Члан 32

Контролне станице

1 — Надзор над целокупном телеграфском службом врше контролне (реонске) станице, а, по правилу, и све посредне телеграфске станице, као и почетне и крајње станице сваког телеграфског вода.

2 — Све неправилности, које се јављају код телеграфисања као: свађе, неодзивања, јављање преко реда код давања телеграфских расписа, непотребна искључења, контролне станице морају констатовати и убележити у телеграфске дневнике, а затим о томе поднети пријаву.

3 — Код квара на водовима, контролне станице су најпозваније, да пронађу сметњу и да је отклоне, евентуално да одреде, којим ће се телеграфским водовима обављати даљи телеграфски саобраћај.

4 — Сви недостаци и неправилности морају се констатовати и убележити у Телеграфски дневник, а затим поднети пријаву надлежном одељењу Дирекције.

Члан 33

Извештај о телеграфској служби

1 — Контролне станице дужне су svakodnevno слати Саобраћајном оделjenju извештај на обрасцу Т. ж. бр. 3 у који треба унети све важније податке и случајеве, који су се десили у времену од ponoћи до ponoћи, и то: stanje линија, eventualne сметње, место, трајање и узрок сметње; — stanje телеграфских и signalних постројења — станице, које нису биле присутне при давању знака »podне« и телеграфских расписа; nepravilности у служби уз naznačenje времена, itd.

Ovaj извештај саставља се у duplikatu, те један примерак остаје у станци, а други се шаље Саобраћајном оdeljenju.

2 — Ако је код aparata и vodova настао kvar, који могу отклонити само стручни органи, то ће се извештај направити у triplikatu, и један примерак послати као telegram-pismo nadzorniku telegrafa, а, sem toga, извести га и telegramom.

Члан 34

Помоћна средства за телеграфску службу

1 — У близини, односно на телеграфском столу, морају се налазити сва помоћна средства и обрасци, потребни за службу, као: Телеграфски дневници, обрасци за саобраћајне телеграме, трака, као и потребни обрасци за приватне телеграме.

2 — Табела Морзових знакова и кратица мора се, такођер, налазити у близини.

3 — Код сваког релеа и за сваки вод морају бити таблице са знаком броја вода и позивним знацима оних станица, које су укoпчане у тај вод.

4 — Сви непотребни предмети, који са телеграфском службом немају никакве везе, морају се отстранити са телеграфских столова.

5 — У телеграфској канцеларији мора бити и шема укoпчаних телеграфских и телефонских водова.

Члан 35

Забрана менјања постављених уређаја

Postavljanje novih aparata, rekonstrukcija vodova, menjanje spojeva, pomeranje telegrafskih stolova, ormarića sa baterijama, itd. dopušteno je samo stručnim organima telegrafsko-telefonske i signalne službe.

Svima ostalim službenicima ovo je najstrože zabranjeno.

Члан 36

Овлашћење за вршење телеграфске службе

1 — За самостално вршење телеграфске службе могу бити употребљени само они железнички службе-

ници, који су, са успехом, положили прописани телеграфски испит.

2 — Почетници, који су положили телеграфски испит, али за службу још нису довољно увежбани, смеју вршити телеграфску службу само под надзором каквог извежбаног телеграфисте.

3 — Страним лицима, која нису железнички службеници, забрањено је вежбати се и вршити телеграфску службу.

4 — Забрањено је употребљавати за обуку водове, који су у саобраћају.

X OTSEK

RASPORED RADA

Član 37

Prijem i predaja službe

1 — Primo-predaja službe obavlja se pismeno i usmeno.

2 — Telegrafsko osoblje, koje predaje dužnost, mora, pre predaje, upisati u Telegrafski dnevnik sve ono, što je potrebno za pravilno nastavljanje daljeg rada, a osim toga:

- a) stanje aparata, baterija i vodova;
- b) brojeve telegrama, raspisa i drugih dispozicija, koje se nisu mogle u toku njegove službe otproviti, sa tačnim naznačenjem uzroka, zbog čega se to nije moglo učiniti;
- v) koji vozovi imaju još da se otprave;
- g) koji vozovi još nisu prispeli;
- d) koliki je bio prihod od otpremljenih privatnih telegrama i da li je novac propisno predan.

3 — Isto tako treba da se na aparatima utvrde sva oštećenja i manjci, da bi se znalo kod koga je kvar nastupio, te da se od njega naplati eventualna šteta.

4 — Službenik, koji prima službu, pre no što potpiše prijem, mora se lično uveriti, da li su navodi njegovog pret-

hodnika tačni i kada se uveri, da je sve u redu, potpisaće prijem. U protivnom tražiće, da se predaja službe dopuni nađenim primedbama.

5 — Službenik, koji predaje službu, ne sme se udaljiti sve dotle, dok službenik koji prima, ne potpiše u dnevniku prijem službe.

6 — Po završenom prijemu službe mora primalac odmah prijaviti saobraćajnom činovniku nađeno stanje, pri čemu treba da mu skrene naročitu pažnju na eventualne nepravilnosti, koje bi, u interesu sigurnosti saobraćaja, trebalo odmah otkloniti, u slučaju, ako ih sam nije mogao dovesti u red.

Члан 38

Распоред службе

1 — Додељивање службеника за вршење телеграфске службе врши се према нормирању особља од стране Дирекције.

2 — Шеф станице дужан је да води рачуна да су сви апарати поседнути. У случају јачег телеграфског рада, даће појачање из властитог стања.

Član 39

Održavanje telegrafskih aparata i baterija

1 — Održavanje telegrafskih aparata, električnih signalnih zvona i baterija spada u dužnost telegrafista, a za veće opravke i menjanje baterija ima se obratiti nadzorniku telegrafa dotičnog sreza, koji i sami imaju dužnost, da što češće obilaze stanice.

2 — Svako jutro, pre predaje dužnosti, telegrafista mora prvo obrisati prašinu sa aparata, a zatim proveriti, da li su sve žice u svome ležištu, da koja nije labava, da nije ispala ili da nije prekinuta. Po završenom pregledu, dužan je da pozivanjem drugih stanica isproba i vod.

3 — Nedeljno jedanput moraju se podizati i gornje gromovodne ploče i pregledati, da slučajno nije koja, usled

atmosferskog elektriciteta, slepljena. Za vreme oblačnih dana podizanje ploče treba vršiti svakodnevno, a, po potrebi, i više puta u toku jednog dana.

4 — Oksidacija (rdanje) aparata ne sme se dopustiti ni u kom slučaju, a čišćenje treba vršiti čistim i suvim platnom. Za čišćenje kontakta uzima se malo čvršća hartija.

5 — Zabranjeno je aparate mazati raznim mastima i praškovima, koji se upotrebljavaju za čišćenje metala.

6 — Smetnje u aparatima i baterijama ne mogu služiti za opravdanje nikakvog zadocnjenja korespondencije, kada se utvrdi, da je ta smetnja prouzrokovana nehatom službenika.

Члан 40

Поучавање телеграфског особља

1 — Шеф станице је дужан, да му се, на службу додељено, телеграфско особље поучава по прописима и практично спрема.

2 — Шеф станице или школски чиновник вршиће поучавање према изданим прописима, и сваког таквог службеника снабдеће потребним правилницима.

3 — За практичан рад на телеграфу не смеју се употребљавати апарати, на којима се обавља редовна служба, већ ће се по могућству, употребити апарати, који су нарочито за ову сврху намењени, односно апарати, на којима је престао сваки рад.

Члан 41

Statistika telegrama

Svaka službena jedinica, koja ima telegraf, dužna je na kraju meseca sastaviti na obr. T. Ž. br. 4 statistiku primljenih i otpravljenih telegrama sviju vrsta i telegram-pisama i poslati je saobraćajnom odeljenju Oblasne direkcije, najdalje do 10 dana narednog meseca.

XI ОТСЕК

МОРЗОВИ ТЕЛЕГРАФСКИ ЗНАЦИ И ПРАКТИЧАН РАД НА ТЕЛЕГРАФУ

Члан 42

Облик телеграфских знакова

1 — За вршење телеграфских саопштења на апаратима Морзовог система служе телеграфски знаци, склопљени из тачака и повлака. За свако азбучно слово, број, интерпункцију, као и за сва нарочита скраћења, предвиђен је по један такав телеграфски знак.

2 — За азбуку постоје две врсте телеграфских азбучних знакова, једни за унутрашњу, а други за међународну телеграфску службу. Телеграми, писани ћирилицом или латиницом на службеном језику, куцају се знацима одређеним за унутрашњу службу, а сви остали телеграми писани латиницом, на страном језику, куцају се знацима за међународну службу.

3 — Ако се, при куцању, употребе знаци за међународну телеграфску службу, мора се, пре отправљања телеграма или појединих речи, откуцати како у почетку, тако и на свршетку знак „лт“ (• — • — • —)

4 — Ако су бројеви, које треба откуцати, изражени римским бројкама, онда се испред и иза сваког броја даје знак „лт“ (• — • — • —)

5 — Телеграфски знаци, којима се изражавају бројеви, састоје се из десет знакова и деле се на целе и скраћене

Скраћени знаци могу се употребити само код понављања бројева приликом потврде пријема телеграма и код давања шифрованих телеграма.

6 — Испред и иза знака „алинеа“ ставља се тачка.

Члан 43

Dužina i razmak telegrafskih znakova

1 — Da bi telegrafski znaci bili potpuno jasni, predviđena je, pri kucanju, njihova dužina i razmak. Ta razmera

ne sme biti ni veća ni manja, nego što je niže navedeno:

- a) veličina preseka tačke ravna je 2 milimetra;
- b) dužina povlake ravna je trima tačkama;
- v) rastojanje između svakog znaka u grupi jednog slova — ravno je jednoj tački;
- g) rastojanje između slova — ravno je trima tačkama;
- d) rastojanje između reči — ravno je dužini od pet tački.

2 — Da bi se, pri kucanju, mogao postići pravilan i odmeren takt, treba se pridržavati ovoga propisa:

- a) da rastojanje između kontakta tastera ne bude veće od 1—2 milimetra;
- b) da se pri kucanju, dugme tastera ne hvata celom šakom, već samo sa tri prsta: palcem, kažiprstom i srednjim prstom; vrh kažiprsta treba da je na sredini, a palac i srednji prst na ivicama tasterovog dugmeta. Kažiprst, kao najelastičniji, vrši ulogu pokretača, dok palac i srednji prst služe kao pomagači;
- v) pri pokretanju, za vreme kucanja, ruka treba da je u laktu savijena pod pravim uglom. Onaj deo ruke od lakta do korena šake treba da je u mirnom stavu, a kucanje da se vrši pokretom niže, u zaglavku;
- g) osim toga, kao glavni pomoćni činilac za određivanje takta služi još i dobro razvijen sluh. Stoga, ukoliko je početnik manje obdaren tim čulom, utoliko mora više uložiti truda, da taj nedostatak naknadi praktičnim vežbama.

Члан 44

Морзови знаци

a) Азбука за унутрашњу телеграфску службу:

(ћирилица и латиница)

а а . —	д d — . .
б b — . . .	ђ đ — . . — —
в v . . . —	е e . — . .
г g — — .	ж ž — — . . —

з z — — . .

и i . . .

ј j . — — —

к k — . —

л l . — . . .

љ lj . — — — .

м m — —

н n — .

њ nj — — . — —

о o — — —

п p . — — .

р r . — .

с s

т t —

ћ ć — . — . .

у u . . —

ф f . . — .

х h

ц c — . — .

ч č — . — — .

џ dž — — . — .

ш š — — — . —

б) Азбука за међународну телеграфску службу:

а . —

ä . — . —

á ili ä . — — . —

б —

с — . — .

ch — — — —

d — . .

e .

é . . — . .

f . . — .

g — — .

h

i . .

j . — — —

k — . —

l . — . .

m — —

n — .

ñ — — . — —

o — — —

oe ili ð — — — .

p . — — .

q — — . —

r . — .

s . . .

t —

u . . —

ue ili ü . . — —

v . . . —

w . — —

x — . . —

y — . — —

z — — . .

в) Бројеви:

1 . — — — —

2 . . — — —

3 . . . — —

4 —

5	8 — — — . .
6 —	9 — — — — .
7 — — . . .	0 — — — — —

Код понављања, приликом давања потврде, могу се употребљавати и скраћени знаци:

1 . —	6 —
2 . . —	7 —
3 . . . —	8 — . .
4 —	9 — .
5	0 —

г) Знаци интерпункције и разлике:

тачка (.)
тачка и запета (;) — . — . — .
запета (,) . — . — . —
две тачке (:) — — — . . .
знак питања (?) . . — — . .
знак чуђења (узвика) (!) — — . . — —
апостроф (') . — — — — .
спојница или цртица (—) — —
знак разломка / — . . — .
заграда (пре и после речи) () — . — — . —
знак навода (пре и после речи, или реченице) ("") . — . . . — .
подвучено (пре и после речи, или реченице) . . — — . —
две цртице, знак равности или раздвојница (=) — . . . —
знак разумевања — .
знак погрешке
знак крста (†) или крај телеграма . — . — .
знак чекања . —
свршетак рада — . —
знак расписа . . . — . . . — . . . —

хитно — . . — . . — . .
 понављање (потврда, фраза) . . — . . — .
 параграф (§) . — — . . . — .
 алинеа — нови ред . — . — . .
 позив на отправање — . —

XII OTSEK

MORZOV TELEGRAFSKI PISAČI UREĐAJ I NJEGOVA UPOTREBA

Član 45

Delovi Morzovog uređaja

1 — Morzov telegrafski uređaj, koji je sada u upotrebi na železnicama, udešen je, uglavnom, za rad sa trajnom strujom, tj. i kada se ne telegrafiše, kroz vodove i sve ukopčane uređaje teče trajno liniska struja. Telegrafisanje se vrši naizмениčnim dužim (povlake) i kraćim (тачке) prekidanjem ove liniske struje. Pri svakom prekidanju liniske struje biće kod svakog ukopčanog uređaja zatvarano, preko jednog relea, posebno lokalno strujno kolo, u kome se nalazi писаћи stroj koji ispisuje telegrafске znakove.

2 — Sastavni delovi jednog telegrafskog uređaja su ovi:

- taster (prekidač liniske struje);
- rele (zatvarač lokalne struje);
- писаћи stroj;
- busola, galvanoskop ili miliampermetar (pokazivač struje);
- gromoploča (munjovod, osigurači);
- zemljovod;
- menjač;
- baterije (lokalna i liniska); i
- vodovi.

3 — U kolu liniske struje nalaze se: gromoploča, liniska baterija, menjač, busola, taster, elektro-magnet relea i zemljovod.

Kolo lokalne struje sačinjavaju: lokalna baterija, kontakti zavrtanj relea, kojim se zatvara lokalna struja, kotva relea i писаћи stroj.

Члан 46

Тастер

1 — Тастер служи да се њиме прекида линиска струја у циљу телеграфисања. Ово се врши на тај начин, што притиском на тастер његова полука напушта трајни контакт, који у стању мировања затвара линиску струју. При пуштању тастера, полука се враћа на трајни контакт под утицајем једне опруге, чиме је ток линиске струје понова затворен.

2 — Да би се добили читљиви телеграфски знаци, потребно је да се тастерова полука лако и равномерно покреће. Дугме тастера треба обухватити палцем, кажи-прстом и средњим прстом, отприлике онако, као што се држи писаљка при писању. Тастером се рукује из зглоба шаке; остали део руке не сме при томе учествовати покрећући се. Снажно притискивање тастера је без утицаја на стварање телеграфских знакова. Главни услов за добијање јасних знакова јесте равномерно и оштро одмерено кретање тастера; ово нарочито код дугачких линија и при влажном времену.

3 — Контакт тастера мора се, с времена на време, очистити. Чишћење се врши комадићем глатке чисте хартије, која се пажљиво провлачи између обе платинске површине.

Члан 47

Rele

1 — Прекиданјем и затварањем liniske struje stavlja se u rad rele, a njegov zadatak je, da tasterom proizvedene

znake prenese pomoću lokalne struje na писаћи stroj, koji ih opet ponavlja na traci od hartije.

Svakoј telegrafskoj izmeni saopštenja prethodi pozivanje stanice. Ovaj poziv se prima na писаћем stroju i mora biti dovoljno чујан, да би привукао пајњу службеникову. Liniska struja nije dovoljna da proizvede јасне i чујне позивне znake, јер је, prolaskom kroz liniju, oslabljena; за ово, као i за јасније ispisivanje znakova на traki, potrebna је znatno јака struja, no што је liniska. Ova struja се узима из посебне lokalne baterije, која са писаћим strojem, preko kontaktnog zavrtanja i kotve relea, образује посебно lokalno strujno kolo. Prenos telegrafskih znakova са liniskog strujnog kola на одвојено lokalno strujno kolo врши се помоћу relea, чија kotva naizменично ukopčava i iskopčava lokalnu struju за рад писаћег stroja, sledejući naizменичном prekidanju i uspostavljanju liniske struje; lokalna struja је ukopčana за све време trajanja prekida liniske struje. *Kotva relea igra, dakle, u pogledu на lokalno strujno kolo, ulogu tastera, koji nije pokretan rukom, već dejstvom liniske struje.*

Kotva relea ograničena је, u svome kretanju, са два zavrtanja, од којих је један snabdeven izolovanim vrhom (izolovani zavrtanj), а други platinskim vrhom (kontaktni zavrtanj). На први налаже kotva relea u privučenom stanju, тј. dok kroz namotaje elektro-magneta relea теће liniska struja; njim се одређује otstoјanje kotve од polova elektro-magneta. Прекидом liniske struje prestaje privlačenje kotve i она biva otrgnuta dejstvom једне opruge, dok не udari о kontaktni zavrtanj, preko kojeg се ukopčava lokalna struja за све време trajanja prekida.

2 — Otisak telegrafskih znakova на traki је utoliko potpuniji, ukoliko је rele osetljiviji, тј. ukoliko се тајније podudara kretanje kotve relea са kretanjem tastera. Ovo podudaranje може бити ometano slabljenjem liniske struje, те је zbog toga potrebno, с времена на време, вршити regulisanje relea.

3 — Rastojanje kotve од oba zavrtanja мора iznositi највише за debljinu обичне hartije.

4 — Regulisanje relea treba, uglavnom, ograničiti na malo zatezanje opruge kotve. U izvanrednim slučajevima osetljivost relea može biti povećana:

- a) povećavanjem otстоjanja kotve od polova електро-мagnета;
- b) smanjenjem kretanja kotve.

5 — Po sluhu se može oceniti, da li ova regulisanja odgovaraju jačini struje. Rele je ispravno regulisan onda, kada su, i pri najbržem kretanju tasterove poluge (davanje tačaka), udarci kotve na oba zavrtnja podjednako jaki.

Члан 48

Писаћи stroj

1 — Писаћи stroj служи да се на видљив начин, исписивањем на траки, приме телеграфски знаци. Stroj се, углавном, састоји из једног електро-мagnета укупчаног у локално струјно коло преко котве и контактнoг завртња релеа; писаће полуге, која на једном крају носи котву електро-мagnета, а на другоме крају точкић за исписивање на траки; и најзад из механизма за покретање траке изнад точкића за исписивање.

2 — Затварањем релеовог контакта ступа у дејство локална струја. Струја тече кроз намотај електро-мagnета писаћег stroја, привлачи котву и писаћи точкић додирује траку, исписујући на њој, дужу или краћу, повлаку (повлаку или тачку), према томе колико траје привлачење котве, које одговара по трајању прекидима ланиске струје.

3 — Да би писаћа полуга била увек способна за рад, треба је брижљиво надгледати и регулисати. При овоме регулисању мора бити мастионица пуна и подигнута. Ако је тастер притиснут, онда доњи отстојни завртањ мора да да писаћој полузи такав положај, да се на траки испишује непрекидна повлака. При томе, трака не сме да буде од писаћег точкића притиснута, нити да котва додирује пол електро-мagnета. Горњи отстојни завртањ мора бити тако регулисан, да отстојање котве од

магнетног пола износи највише 2 милиметра. Регулятор спиралне опруге треба полако дотле окретати, да, при давању тачака, ударац писаће полуге о оба отстојна завртња буде подједнако гласан.

4 — Осовине механизма и успорача на строју за навијање треба, с времена на време, подмазати уљем на одређеним местима, пошто се она претходно очисте. Зупци зупчаника не смеју бити мазани уљем. Употребљавање се за подмазивање само прописано уље.

5 — Мастионица се мора најмање једанпут полугодишње извадити и терпентином или чистим петролеумом испрати.

Члан 49

Pokazivač struje

1 — Busola, galvanoskop ili miliampermetar (pokazivači struje) služi да покаже, да ли струја, стварно, тече кроз линију и уређаје, као и колика је njena jačina. Ovo се utvrђује posmatranjem skretanja једне kazaljke, која се креће ispred cifarnika, на коме је извршена podela на miliampere. Jačina struje čita се neposredno из величине skretanja kazaljke из osnovnog (nultog) položaja, u коме се она nalazi kada struja не тече.

2 — Doterivanje kazaljke на nulti podelак врши се kod galvanoskopa при притиснутом tasterу i obrtanjem regulatora на kutiji galvanoskopa.

Члан 50

Громоплоча

1 — Громоплоча служи да сачува осетљиве делове апарата од штетног утицаја атмосферског електрицитета. Громоплоча се састоји из две плоче, које су постављене једна поред друге, а испод којих се налази трећа плоча. Све три плоче су изоловане једна од друге. Доња плоча је у вези са земљом, док су горње две у вези са телеграфским водом. Спољни вод улази у једну

од горњих плоча, пролази кроз Морзов уређај и враћа се другој плочи. На крајњој станици ова друга горња плоча је везана са земљом, а на међустаници везана је са водом до наредне суседне станице. Површине ових плоча, које су окренуте једна другој, неравне су и изрецкане тако, да су образовани ситни зупци, преко којих је олакшан прелаз атмосферског електрицитетa са горњих плоча на доњу, одакле буде одведен у земљу. Атмосферски електрицитет, који би могао да оштети Морзов уређај, прескаче међупростор између металних плоча и испражњује се у земљу пре но што доспе у Морзов уређај.

2 — После сваке олује и невремена мора се горња плоча подићи и прегледати да није остало трагова од топљења зубаца, у ком случају треба очистити рапаву површину плоче.

3 — У употреби су и посебни осигурачи за заштиту уређаја од атмосферског електрицитетa и струја високог напона.

Члан 51

Менјач

1 — Менјач служи да се станица може ископчати из линије и да се, у случају потребе, може једна или друга страна линије искључити из саобраћаја.

2 — На округлом постолју од ебонита или тврде гуме причвршћене су три месингана плочице, које саčinjavaju један круг, али су међусобно изоловане. Између појединих плочица начинјене су рупе, у које можемо уметнути чепић и помоћу овога spojити поједине плочице. Прва и друга плочица spoјене су свака са по једном страном линије, односно са уређајем у станици, а трећа плочица spoјена је са земљом.

3 — Менјач може имати пет положаја и то:

- a) нормалан — кад чепић није у менјачу;
- b) искључење vlastite станице — када је чепић уметнут у rupicu, која спаја spolјне vodove;

v) искључење линије десно — када је чепић метнут у desnu rupicu, те је desna strana spoјена са земљом;

g) искључење линије лево — када је чепић метнут у levu rupicu, те је leva strana spoјена са земљом;

d) искључење i leve i desne strane линије — када су два чепића стављена у levu i desnu rupicu, те су i leva i desna strana линије spoјене са земљом. У овом случају је i vlastita stanica искључена.

4 — Менјач код крајњих станца има само две плочице, од којих је једна spoјена са spolјним водом, а друга са земљом.

5 — Као менјач може послужити i громоплоча, у ком случају се на громоплочи налазе три rupice i помоћу чепића врши ista manipulacija као код обичног менјача.

6 — Sem opisanog kružnog менјача јављају се у примени i други типови менјача за istu svрhu i са sличним manipulisanjem.

Члан 52

Одржавање телеграфских уређаја

Телеграфске уређаје треба одржавати тако, да су увек употребљиви за рад. Уређаји у станици морају се штитити од сваког штетног утицаја и свакодневно чистити за то одређеним средствима. Телеграфске просторије морају бити одржаване чисто и без прашине.

За исправност телеграфског уређаја у станици одговорни су телеграфски службеници, а на прузи нарочито одређени службеници, који надзиру водове, носаче водника и стубове.

XIII OTSEK

SMETNJE

Члан 53

Сметње у телеграфском саобраћају

1 — Сметњамa у телеграфском саобраћају називамо one zapреке, које настају у телеграфским uređajima i које oтежavaju, ili onemogućavaju, вршење службе, било usled uti-

саја времена, природном dotrajalošću или usled nemarnih i zlonamernih postupaka.

2 — Razlikujemo ove smetnje:

a) smetnje na delovima Morzovog uređaja (spoljna oštećenja, prelomi opruga, prekid na stezaljkama i spojnicaма, neregulisanost aparata itd.);

b) smetnje u toku struje (prekid struje, odvod).

3 — Prekid struje nastupa, kada se baterije istroše, kada su kontakti na Morzovom uređaju nečisti, kada se prekine vod na liniji или u telegrafskim prostorijama, или kada је zemљовод prekinut.

Kod prekida liniske struje, kazaljka na pokazivaču struje pokazuje 0, releov kontakt је zatvoren, a kotva pisaćег stroja privučena, te se na traki pokazuje jedna neprekidna povlaka.

Kod prekida lokalne struje, radi samo rele, dok pisača poluga miruje i na traki ne dobijamo nikakve znake.

4 — Odvod struje u zemlju nastupa, kada је dugotrajna magla i vlažan vazduh, zatim dodirом voda s drugim predmetima, ako su gromoploče nečiste i vlažne, или ako је vod isključen čepićem u menjaču.

Odvod struje sa једног voda na други (dodir) nastupa onda, kada se vodovi dodiruju.

Odvod struje u zemlju može biti potpun или delimičan. Potpun odvod poznaje se po tome, što se u pravcu smetnje nijedna stanica, izvan mesta smetnje, ne može dozvati. Kod delimičnog odvoda dobijaju se pozivni znaci iz drugih stanica, ali vlastita stanica ne može dozvati druge stanice, или se pak vlastiti znaci dobro ispisuju na traki, dok znaci drugih stanica rđavo.

Odvod koji nastaje zbog dodira s drugim vodom, vidi se po klaćenju kazaljke na pokazivaču struje, a, ponekiput, i po radu pisaćег stroja другог voda.

Члан 54

Утврђивање и отклањање сметњи

1 — У случају сметњи, телеграфиста је дужан да учини све, што је потребно, да би утврдио сметњу, као и да се постара да је отклони. Осим тога, ако је позван од које друге станице да утврди сметњу, дужан је да то неодложно учини.

2 — Код прекида струје треба најпре утврдити на којој страни линије је прекид, а то се ради искључивањем линије на мењачу, најпре у једном, па затим у другом правцу. Ако уређај ради уметањем чепића у мењач, онда је прекид на оној страни, која је везана са земљом, тј. коју смо искључили. Ако, и поред искључења најпре једне, па затим друге, стране уређај не ради, онда је сметња у властитој станици.

3 — Ако је прекид у властитој станици, треба испитати све апарате, ископчивши, претходно, уређај за једно са линиском батеријом из линије. Ово ископчавање се врши на тај начин, што се две горње плочице гromoploče, за које су везани спољни водови, споје каквим предметом, који је проводник. Сада се најпре испита да ли је батерија у исправном стању, па се затим провери, да ли су везе између батерије и апарата, као и између апарата, чврсто спојене на spoјницима, и најзад, провери се да ли су апарати исправни, односно земљовод у реду.

Ако је сметња у линији треба позивањем других станица на којој другој линији, која је паралелна с првом, која је у сметњи, одредити између којих је станица прекид.

4 — Ако се појаве знаци потпуног одвода, онда треба утврдити до које станице се чује позивни знак. Сметња лежи између ове станице и оне, која више не чује позив.

5 — Ако је одвод непотпун, онда ће се место сметње утврдити на овај начин:

Позове се нека од удаљених станица, у случају потребе посредовањем неке треће станице истога вода, и захтева, да држи тастер један минут притиснут и при томе се посматра властита бусола. Ако се казаљка показивача струје враћа на нулу, онда одвод лежи иза оне станице, која је тастер притиснула, а ако се казаљка не враћа на нулу, онда сметња лежи између властите станице и оне, која је тастер притиснула.

У првом случају испитивање треба поновити са даљим станицама, а у другом са ближим. На овај начин се ради све дотле, док се место сметње не утврди између двеју суседних станица.

Ове две станице сада истражују место одвода, најпре код својих апарата, и то испитивањем громоплоча. Најпре се скине уводна жица спољнег вода са громоплоча. Ако казаљка показивача струје показује скретање, онда је посве сигурно, да је одвод у громоплочама, и да се горња плоча додирује са доњом. Ако казаљка показивача струје стоји на нули, онда је одвод иза громоплоча. Сада вежимо жицу натраг за громоплочу, и скинемо је код самог увода у станичну зграду. Ако казаљка показивача струје показује отклон, онда је одвод између громоплоча и увода. Ако, пак, казаљка не показује отклон, већ стоји на нули, значи да је одвод на линији.

Исто тако треба да се испитају и линиске батерије, да случајно стезаљке једне батерије не додирују стезаљке друге батерије.

6 — У станицама често могу настати ове сметње:

- а) ако на громоплочу отпадне изолација између плоча, те се горња и доња плоча додирују. У овоме случају можемо привремено ставити између ових плоча комадић суве хартије;
- б) ако апарати добро раде, а казаљка показивача струје стоји на нули, онда је сигурно, да су стезаљке показивача струје дошле у кратку везу, те је бусола искључена из кола линиске струје;

- в) ако, показивач струје добро показује, а реле не ради, онда је реле дошао у кратку везу код стезаљки;
- г) ако се телеграфски знаци других станица добро исписују на траки, а струју не можемо тастером прекинути, значи, да је тастер дошао у кратку везу код стезаљки.

7 — Неисправан земљовод може исто тако начинити сметњу.

Ако је земљовод у једној међустаници прекинут, на апаратима се може радити, само та станица не може руковати мењачем, нити искључити линију, десно и лево.

Ако је код крајње станице прекинут земљовод, онда настаје прекид на целој линији, јер се струја не може вратити кроз земљу.

Члан 55

Пријава сметњи

1 — О свакој сметњи, било да се njen uzrok може пронаћи и отклонити, или не, мора се, најдалје по истeku jednoga sata, извести nadzornik telegrafa. Ако је сметња била између двеју станца, пријаву ће поднети она stanica, која је ближа sedištu nadzornika telegrafa.

Овакви извештаји шаљу се и nadležnom otseku Saobraćajnog odeljenja Ob拉斯ne дирекције и то *telegrafski*:

- а) код сметњи на главним директним водовима;
 - б) ако је, због изванредних догађаја, нека stanica отсећена од telegrafskog saobraćaja;
- pismeno*:
- а) ако сметња, и pored intervencije nadzornika telegrafa, nije u roku od 24 časa otklonjena;
 - б) ако се сличне сметње понављају у кратком razmaku.

2 — Извештаји о сметњама морају бити кратки и јасни. Они морају, по могућству, sadržati podatke o vrsti, mestu i obimu сметње, као и о vremenu početka i trajanja сметње.

XIV ОТСЕК КРАТИЦЕ У ТЕЛЕГРАФСКОЈ СЛУЖБИ

Члан 56

Кратике у општој и саобраћајној служби

Брзовозна роба	брз
Број	бр
Бруто	брт
Вагон	в
Возовођа	ввођа
Генерална дирекција државних железница	Гендир
Грађевинско одељење Генералне дирекције	Гендир 3
Грађевинско одељење Обласне дирекције .	Дир 3
Гуралица	гур
Динар	д
Диспозициона станица	дист
Експлозивна роба	експл
Економно одељење Генералне дирекције .	Гендир 7
Железнице	жел
Запаљива роба	запаљ
Запрежна локомотива	запр
Југословенске државне железнице	Јдж
Југословенске државне железнице (у међу- народном саобраћају)	Yungofer
Килограм	кгр
Километар	км
Комад	ком
Комерцијално одељење Генералне дирекције	Гендир 5
Контрола прихода Генералне дирекције .	Гендир 6
Кочено бруто	коч
Локомотива	лок
Ложионица	лож

Машинско одељење Генералне дирекције .	Гендир 4
Машинско одељење Обласне дирекције . .	Дир 4
Машиновођа	мвођа
Метар	м
Минут	мин
Надзорник пруге	надпруг
Надзорник сигнала и блокова	надсиг
Надзорник телеграфа	надтел
Обласна дирекција државних железница .	Одир
Опште одељење Генералне дирекције . . .	Гендир 1
Опште одељење Обласне дирекције . . .	Дир 1
Пара	п
Поверљиво	пов
Покварљива роба	покв
Полузагрејана локомотива	пзагр
Потискивалица	пот
Редован (на време)	р
Саобраћајно одељење Генералне дирекције	Гендир 2
Саобраћајно одељење Обласне дирекције .	Дир 2
Секција	секц
Споровозна роба	спор
Сат	с
Станица	ст
Товарен	тов
Тона	т
Транзит	трз
Управник радионице	упрад
Финансиско одељење Генералне дирекције	Гендир 8
Шеф саобраћајне службе	шсл
Шеф станице	шст
Шеф секције	шсекц
Шеф ложионице	шлож

Члан 57

Kratice u kolskoj službi

A

Opšte kratice

Via (reč »Via« označava put, kojim kola idu prema uputnoj stanici)	via
Gvozdeni dvonožni stupac	dvostup
Dezinfekcija	dez
Dezinsekcija	dinsekt
Dirigovano	dir
Živo blago (bruto)	živ
Klupe jednostavne	kp
Klupe dvostruke	kpđ

B

Putnička, prtljažna i poštanska kola

Seriје	1 Putnička kola
Salon	Salonska kola
Insp	Inspekciona kola
Ah	Dvoosovna kola I razreda sa hodnikom sa strane
ABh	Dvoosovna kola I i II razreda sa hodnikom sa strane
ABs	Dvoosovna kola I i II razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
ABo	Dvoosovna kola I i II razreda sa ulazom sa pobočnih strana u svaki odeljak
ABeh	Troosovna kola I i II razreda sa hodnikom sa strane
ABes	Troosovna kola I i II razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
ABeo	Troosovna kola I i II razreda sa ulazom sa pobočnih strana u svaki odeljak

Seriје

ABah	Četvoroosovna kola I i II razreda sa hodnikom sa strane
ABCah	Četvoroosovna kola I, II i III razreda sa hodnikom sa strane
Bh	Dvoosovna kola II razreda sa hodnikom sa strane
Bs	Dvoosovna kola II razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
Bo	Dvoosovna kola II razreda sa ulazom sa pobočnih strana u svaki odeljak
Beh	Troosovna kola II razreda sa hodnikom sa strane
Bes	Troosovna kola II razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
Bah	Četvoroosovna kola II razreda sa hodnikom sa strane
Bas	Četvoroosovna kola II razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
BCh	Dvoosovna kola II i III razreda sa hodnikom sa strane
BCs	Dvoosovna kola II i III razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
BCe	Dvoosovna kola II i III razreda sa ulazom sa pobočnih strana u svaki odeljak
BCes	Troosovna kola II i III razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
BCeh	Troosovna kola II i III razreda sa hodnikom sa strane
BCah	Četvoroosovna kola II i III razreda sa hodnikom sa strane
Ch	Dvoosovna kola III razreda sa hodnikom sa strane
Cs	Dvoosovna kola III razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)
Ces	Troosovna kola III razreda sa prolazom (hodnikom kroz sredinu kola)

Serije

Ceh	Troosovna kola III razreda sa hodnikom sa strane
Ceo	Troosovna kola III razreda sa ulazom sa po- bočnih strana u svaki odeljak
Cah	Četvoroosovna kola III razreda sa hodnikom sa strane
Cao	Četvoroosovna kola III razreda sa ulazom sa po- bočnih strana u svaki odeljak

2 Službena (prtljažna) kola

D	Dvoosovna kola za teretne vozove
Db	Dvoosovna kola za brze vozove
Dp	Dvoosovna kola za putničke vozove
Deb	Troosovna kola za brze vozove
Dab	Četvoroosovna kola za brze vozove
Df	Dvoosovna kombinovana službena i poštanska kola

3 Poštanska kola

F	Dvoosovna kola sa odeljcima za kancelariju i magacin iste veličine
Fm	Dvoosovna kola čiji je magacin veći od odeljka za kancelariju
Fk	Dvoosovna kola čiji je odeljak za kancelariju veći od magacina
Fe	Troosovna kola
Fa	Četvoroosovna kola
Fas	Sastavljena od 2 dvoosovnih kola kruto vezana (dvojna pošta starijeg tipa)

Napomena: U unutrašnjem saobraćaju za serije putničkih, slu-
žbenih (prtljažnih) i poštanskih kola nema kratica, prema tome treba
u telegramima upotrebljavati serije, kao što su ispisane na kolima.

C

Kratice za putnička, službena (prtljažna) i poštanska kola u među-
narodnoj telegrafskoj korespondenciji

Serije

A	Putnička kola I razreda
B	Putnička kola II razreda
C	Putnička kola III razreda
AB	Putnička kola I, II razreda
ABC	Putnička kola I, II i III razreda
BC	Putnička kola II i III razreda
Pw	Službena (prtljažna) kola
Cpw	Putnička kola III razreda sa odeljkom za prtljag
Post	Poštanska kola (vlastitost železnica)
C post	Putnička kola III razreda sa odeljkom za poštu
Pw Post	Službena (prtljažna) kola sa odeljkom za poštu
Salon	Salonska kola
WL	Kola za spavanje
WR	Kola za ručavanje

Kola sa više od dve osovine, pored kratice serije, ozna-
čiti i broj osovina brojkama na pr. A 3, AB 4, BC 3, C 3,
Pw 4 itd.

Kola, koja imaju mehove i prelaznice, treba, posle
brojke osovina, označiti i slovom »ü«, na pr.: A 3 ü, AB 4 ü,
BC 3 ü itd.

D

Teretna kola
Zatvorena

Serije

G	Od 15 tona tovarne težine
Gn	Ispod 15 tona tovarne težine
Gvo	Od 15 tona tovarne težine, za prevoz voća
Gco	
Gnvo	Ispod 15 tona tovarne težine, za prevoz voća
Gnco	

Seriје

Gb	Sa vazdušnom kočnicom, odnosno vodom i vodom za parno grejanje (sanitetska)
Gs	Za prevoz rogate stoke
Gz	Od 15 tona tovarne težine i zapreminom od 50—60 m ³
Gnz	Ispod 15 tona tovarne težine i zapreminom od 50—60 m ³
Gk	Od 15 tona tovarne težine i tovarnom zapreminom od 76—81 m ³ za kabastu robu
Ga	Od 4 osovine, 15 tona tovarne težine i tovarnom zapreminom od 76—81 m ³ , za kabastu robu
Gad	Od 4 osovine, 20 tona tovarne težine i tovarnom zapreminom od 80—82 m ³ , za kabastu robu
L	Od 15 tona tovarne težine, za prevoz kreča i cementa
Gm	Od 15 tona tovarne težine, za prevoz svežeg mesa i mesnatih proizvoda
Gnm	Ispod 15 tona tovarne težine, za prevoz svežeg mesa i mesnatih proizvoda
<u>G</u> konji	Za prevoz plemenitih konja
<u>G</u> mleko	Za prevoz mleka
<u>Gn</u> mleko	Ispod 15 tona tovarne težine, za prevoz mleka
<u>G</u> pivo	Za prevoz piva
<u>G</u> ribe	Za prevoz riba
<u>ribe</u> G mot	Za prevoz riba, snabdevena motorom

Seriје

M	Od 15 tona tovarne težine i sa dva poda, za prevoz svinja i sitne stoke
Mn	Ispod 15 tona tovarne težine, sa dva poda, za prevoz svinja i sitne stoke
N	Sa krletkama, za prevoz pernate živine (peradi)

Otvorena

K	Od 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama, određena, u prvom redu, za prevoz uglja i rude
Kn	Ispod 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama, određena, u prvom redu, za prevoz uglja i rude
Kd	Od 20 tona tovarne težine, sa visokim stranicama, određena, u prvom redu, za prevoz uglja i rude
Kg	Za prevoz drvenog uglja
Ko	Od 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama, za prevoz koksa
Kno	Ispod 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama, određena, u prvom redu, za prevoz koksa
J	Od 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama
Jn	Ispod 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama
Jr	Od 15 tona tovarne težine, sa visokim stranicama i najmanje 10 metara dužine
Jrd	Od 20 tona tovarne težine, sa visokim stranicama i najmanje 10 metara dužine
Jrb	Od 15 tona tovarne težine, 10 metara dužine i bez stranica
Jrbe	Od 15 tona tovarne težine, bez stranica, najmanje 10 metara dužine i tri osovine

Serije

Js	Od 15 tona tovarne težine, sa niskim stranicama
Jns	Ispod 15 tona tovarne težine, sa niskim stranicama
Jrs	Od 15 tona tovarne težine, sa niskim stranicama i najmanje 10 metara dužine
Jas	Od 4 osovine, sa niskim stranicama i od 20, 25, 30 tona tovarne težine
Jab	Od 4 osovine, bez stranica i od 20, 25, 30, 35 tona tovarne težine
Jal	Od 4 osovina, bez stranica, od 40, 50 tona tovarne težine sa savijenim nosačima za prevoz lokomotiva, kazana i tome slično

Kola sa obrtnjima

S	Od 15 tona tovarne težine, sa obrtnjima
Sn	Ispod 15 tona tovarne težine, sa obrtnjima
Sr	Od 15 tona tovarne težine, sa obrtnjima i najmanje 10 m dužine

Cisterne

R	Od 15 tona tovarne težine
Rn	Ispod 15 tona tovarne težine
Re	Od 15 tona tovarne težine i 3 osovine
Rp	Za prevoz svetlećeg plina

Napomena: Kod kola serije Jab i Jas treba uvek javiti njihovu dužinu i tovarnu težinu.

Kod cisterni treba uvek javiti i tačnost, za čiji su prevoz pojedine cisterne određene.

Podserija »V« označava, da su kola snabdevena potpunom vazdušnom kočnicom. Podserija »C« označava, da su kola snabdevena samo sa vodom vazdušne kočnice.

II ДЕО ТЕЛЕФОНСКА СЛУЖБА

XV ОТСЕК ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 58

Сврха телефона

Телефони, одређени за железничку службу, имају циљ, да, што је могуће брже, преносе саопштења говорницама, укупчаним у телефонски вод и тим допринесу, да се саобраћај возова уредно и безбедно одвија.

Члан 59

Телефонски уређај

1 — Телефон има то својство, да изговoreну реч пренесе на извесну удаљеност и учини је чујном у сличном апарату.

2 — Телефонске говорнице везане су међу собом једним или два жицовода, или искоришћавају друге водове, као прикључни телефон.

Прикључни телефони обично се прикључују на сигналне или телеграфске водове.

3 — Телефонски уређаји са посебним водом налазе се у телефонској мрежи, где има више телефонских говорница, укупчаних у једну телефонску централу, или су само две везане међу собом, или је више говорница укупчано на једном истом воду.

4 — За позивање, говорнице су снабдеване будилником или фониčким позивалом.

5 — Телефонски апарати састоје се углавном:

- из микрофона или микротелефона;
- из једне или две слушalice;

- c) iz budilničkog ili foničkog pozivala i aparata za proizvodnju struje (magnetni induktor sa ili bez tastera, odnosno taster sa galvanskim baterijama);
 d) iz sporednih aparata (gromovoda, menjača, mikrofonске батерије) itd.

6 — Kada se ne govori, slušalica mora visiti na kuki koja je za to napravljena. Ako telefonski aparat ima две слушалice, а говорник жели да употреби само једну, то мора увек узети ону, која visi на покретној куки.

Руčика магнетног индуктора код позивања мора се увек на десно окретати.

Члан 60

Опрема фонограма

1 — Саопштења, која желимо дати телефоном, или која су телефоном приспела, морају се уписати на образац који је за то одређен. Оваква саопштења зову се *фонограмима*.

2 — Свако саопштење мора да буде кратко и јасно, да се не би, услед нејасности, пречула каква реч, која би мењала смисао саопштења. На пр.: не треба телефонирати: „данас неће саобраћати воз бр. 168, него: данас изостаје воз бр. 168“.

3 — Предавалац фонограма може свој фонограм лично на телефону да преда, али га, ипак, мора уписати у Телефонски дневник, ако је за то овлашћен.

4 — Предавалац фонограма је одговоран за садржај и облик саопштења.

XVI OTSEK

VODENJE TELEFONSKIH RAZGOVORA

Члан 61

Позивање и одзивање

1 — Ако су две говорнице везане једним водом, то је за позивање довољно једно кратко звонjenje.

2 — За више говорница, које су на једном воду укoпчане, utvrđuju се нарочити позивни знаци.

3 — Позивни знаци су комбиновани из Морзових знакова, где је тачка кратко, а повлака дуже звонjenje.

4 — На телефонском воду, који везује две суседне станице, а у које су укoпчане и пружне стражаре, одјавнице и блокaрнице, дају се позивни знаци на овај начин: Станица ка почетку пруге зове се знаком А, станица ка крају пруге зове се знаком В. Стражаре и блокaрнице, нарочито одјавнице, рачунајући од почетка ка крају пруге, позивају се са 1, 2, 3 itd., до 6 тачака.

Ако је више од 6 овакових стражара, одјавница и блокaрница укoпчано у ову телефонску линију, то ће даљи позивни знаци бити образовани од тачака и повлака, али се за то не смеју употребити такви позивни знаци, који би имали какво значење у одјавничкој служби.

Покретна телефонска говорница позива се на разговор знаком » — — — — « (четири повлаке).

5 — Позвана телефонска станица одзива се повратним звонjenjem, што значи потврду, да је код телефона.

6 — У телефонској мрежи не употребљава се повратни signal, већ позвана станица одмах приноси слушalice ушима.

7 — У телефонском воду са више укoпчаних говорница, одзива се позвана станица својим позивним знаком.

Када се позивају станице да prime raspis, одзивање се не врши будилником, већ на начин описан у чл. 64.

8 — У одјавничкој служби употребљавају се знаци, који су propisani Правилником за вршење саобраћајне службе.

9 — У телефонској служби употребљавају се још и ови знаци:

Hitno — . . . — . . . — . . .

Raspis . . . — . . . —

Kraj razgovora . .

Члан 62

Поступак при предаји, пријему и понављању фонограма

1 — Када се позвана станица одазвала, стављају оба говорника слушalice на уши, и станица, која зове, почиње говор: Овде Н. Н. (име, чин и говорница); позвана станица се одазива на исти начин и тада се почиње говор. Сваки разговор завршује се речју „свршено“.

При разговору треба пазити, да се микрофон налази

близу и у висини уста и да се говори јасно и не сувише јако.

За време телефонског разговора, не треба слушалице одвајати од ушију, да се нека реч не пречује.

Ако пријемна станица неку реч није добро разумела, то ће одмах говор прекинути и тражити, да се та реч понови.

2 — Важна саопштења, а нарочито она о саобраћају и обезбеђењу возова, морају се дословце поновити.

Она говорница, која оваква важна саопштења има да преда, почиње говор речју „запиши“. Забрањено је накнадно уписивати у дневник оваква саопштења.

3 — Да би се уписивање у телефонски дневник омогућило, предајна станица мора саопштење лагано да диктира, како би се уписивање лако вршило. Интерпункцију је такође потребно диктирати.

Понављање се врши за време пријема, и то појединих речи или реченица. Ипак, по свршеном разговору, пријемна станица, по потреби још једном понавља цело саопштење.

4 — Особито важна саопштења дају се у присуству треће говорнице.

У овом случају, предајна станица, после одзива пријемне станице, изговара: „говорница А мора контролисати“. Затим се позива говорница А и каже јој се: „Бележите разговор са станицом (име)“.

Свако дато телефонско саопштење мора контролна говорница да упише у свој Телефонски дневник.

Пријемна станица оваква саопштења мора у сваком случају, у целости да понови.

По свршеном саопштењу, контролна говорница, ако нема шта да примети, говори: „исправно Н. Н. (име)“.

Примети ли, пак, контролна станица какву неправилност, која се поткрала пријемној станици, то ће ју на ово упозорити.

Код потврде неког неисправно поновљеног саопштења, остаје одговорна и контролна говорница.

5 — Ако нема контролне говорнице, то ће разговор

контролисати неки други службеник са другом слушалицом. Ако је телефон само са једном слушалицом, то ће други службеник поновити још једном телефонско саопштење.

У оба случаја, други службеник ће својим потписом у Телефонском дневнику потврдити своју контролу.

6 — У случају, да нема ни контролне говорнице, ни каквог другог службеника за контролу, то оваква околност не сме бити узрок, да се ово важно саопштење не преда, већ ће се, у овом случају, ипак дати, уз потребну примедбу у Телефонском дневнику.

7 — Ако предаја неког саобраћајног фонограма знатно одоцни, то је потребно о томе обавестити предаваоца и навести му узрок одоцњења.

Члан 63

Pozivanje i razgovori putem posredne stanice

1 — Kada je telefonska centrala pozvana, uzme se slušalica na uho i kada se centrala javi, zahteva se od nje broj ili samo označi govornica (ložionica, magacin itd.), s kojom se želi razgovor.

2 — Razgovor se vodi na način opisan u članu 62 a po svršenom razgovoru, daje se znak »svršetak razgovora«.

3 — Znak »svršetak razgovora« важи за centralu kao zahtev, da se prekine data veza.

Члан 64

Телефонски распис

1 — Ако је потребно, да се на телефонском воду, у који је укупчано више станица, да саопштење свима станицама у говорницама, онда се најпре даје знак „расписа“ (. . . — . . . — . . . —)

2 — По свршетку давања овог знака, узимају све говорнице слушалице на ухо.

3 — Предајна станица говори тада: „распис“ од до и позива све станице њеним пуним именом, и ове се одазивају са „овде“. Затим се говори саопштење.

4 — Понављање саопштења даје најудаљенија ста-

ница, док остале станице само слушају, да ли је понављање правилно дато.

5 — Предајна станица затим позива редом сваку станицу, а ова се одзива и пријем расписа потврђује речју „разумео“. Тада предајна станица закључује разговор речју „свршено“, а присутне станице остављају слушалице на своја места.

Ако се каква станица, у време давања расписа, не јави, то јој се распис мора накнадно дати.

Члан 65

Prekidanje telefonskih razgovora

1 — На телефонском воду, у који су више govornica, jedna за другом, ukopčane, dužna је свака govornica, пре no што počне позивање, да stavi слушалице на уши и да се uveri, да li се ne води kakav разговор.

2 — У случају hitnih саопштења, а нарочито onih за саобраћај возова, сме се разговор прекинути реџима: »imam hitan разговор са stanicom«.

Разговор се, у овом случају, мора прекинути и ustupiti вод станици, која је изјавила hitnost.

XVII OTSEK

ТЕЛЕФОНСКЕ ОБЈАВЕ И ДАВАЊЕ ЗНАКА „ПОДНЕ“

Члан 66

Вршење саобраћајне службе и телефонске објаве

1 — Према прописима за вршење саобраћајне службе, сва саопштења, која се односе на саобраћај возова, дају се телеграфски, а телефонски само онда, када нема телеграфа, односно када је овај у сметњи.

2 — Телефонско објављивање возова или њихова задоцњења, даје се увек у одређено време у правцу од почетка ка крају пруге, без обзира на смер вожње онога воза, који се објављује.

Члан 67

Знак »podne«

У случају потребе, знак »podne« даје се и telefonom. Да не би било сметње при давању знака »podne«,

mora се прекинути svaki telefonski разговор на 3 minuta пред 12.

Telefonski знак »podne« даје се на исти начин као и на telegrafu.

Члан 68

Давање фонограма, када су водови у сметњи

1 — Ако се, при давању фонограма, примети, да је сметња на воду, то ће се фонограм дати на другом воду, а ако је и то немогућно, фонограм ће се дати на телеграфу, односно на водовима државне поште.

Ако би и овај начин предаје фонограма био немогућан, онда ће се фонограм дати као телеграм-писмо, на начин изложен у чл. 25.

2 — Чим сметња буде отклоњена, дужна је предајна станица упитати станице, да ли су фонограми, послати путем телеграфа, односно телеграм-писма, приспели, а ако нису, то ће их поново дати телефонски.

XVIII OTSEK

SMETNJE

Члан 69

Postupak pri smetnjama

1 — Čim stanica primeti kakvu smetnju, odmah мора да ispita uzrok и место smetnje, и да preduzme sve, да bi се smetnja, на време, отклонила.

2 — Да bi се utvrdilo, да li је smetnja u vlastitoj stаници, dovešće се stanica u kratku vezu, tj. staviće се čepić u srednju rupu menjača, te се, на тај начин, вежу spoljni vodovi. Ако сада okrenemo ručicu induktora, а звонце не zazvoni, онда се smetnja сигурно налази u vlastitoj stаници. Ако звонце zazvoni, онда је smetnja на spoljnim vodovima. Да li је smetnja desno или levo, utvrdićemo pomoću menjača, tj. isključivanjem desne или leve strane.

3 — Ако чујемо glas drugih stanica, а one не чују наш, онда је smetnja или u mikrofону или u primarnom krugu struje, vlastite stanice, или u slušalicama one stanice, која glas не чује.

4 — Mikrofon se ispituje na taj način, što se skine slušalica, stavi na uho, a zatim se lagano duva u mikrofon. Ako se u slušalici čuje šum, znači da je mikrofon dobar.

5 — Slušalica se ispituje na taj način, što se na membranu jedne slušalice polako prstom kucka, a druga se stavi na uho, pa ako se kuckanje čuje na drugoj slušalici, znači da su ispravne.

6 — Smetnje, koje čuvari pruge, blokari i odjavničari primete, moraju odmah prijaviti susednim stanicama.

Члан 70

Искључење телефонских апарата за време олује и грмљавине

Чим наступи невреме, морају се телефонски апарати одмах искључити, а ово искључење записати у Телефонски дневник, означивши време трајања искључења.

О искључењу и поновном укључењу потребно је извести суседне станице.

Član 71

Čišćenje telefonskih aparata

1 — Telefonske aparate potrebno je što češće, a najmanje dvaput dnevno, brižljivo očistiti.

Potrebno je očistiti mikrofoni, slušalice i sve one delove, sa kojima govornik dolazi u dodir. Čišćenje se najpre vrši čistim, mekim i vlažnim platnom, natopljenim rastvorom lizola, izuzev politiranih delova, a zatim opet drugom suvom platnenom krpom.

2 — Rastavljanje delova telefonskih aparatov najstrože je zabranjeno.

ZAVRŠNA ODREDBA

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 1. januara 1934. godine, koga dana prestaju važiti svi Pravilnici za telegrafsko-telefonsku službu, sve naredbe i uputstva, koja se kose sa odredbama ovoga Pravilnika.

Ministar saobraćaja,
Laz. Radivojević s. r.

[illegible]

Обр. Т. Ж. 1 (21x34 см) Хартіја концепт II, брошура са 120 нумерисаних страница

Државне железнице Краљевине Југославије
Državne železnice Kraljevine Jugoslavije

Службена јединица
Službena jedinica

Саобраћајни (пословни) телеграм
Saobraćajni (poslovni) telegram

de ----- бр.
br.

Приспео Prispeo	из iz	Датум Datum	Време Vreme	Потпис телеграф. Potpis telegrafiste
Отправљен Otpavljen	у u	Датум Datum	Време Vreme	Потпис телеграф. Potpis telegrafiste

Обр. Т. Ж. 2 (21x34) Хартија кудељна. Блок са 100 перфорираних листова

Државне железнице Краљевине Југославије
Državne železnice Kraljevine Jugoslavije

Број водова
Broj vodova

Станица
Stanica

Извештај о телеграфској служби — Извештај о телеграфској служби

на дан 193

Стање вода у 8 сати, врсте поремећаја, место, трајање и узрок Стање вода у 8 сати, врсте поремећаја, место, трајање и узрок	Стање телеграфских и сигналних уређаја Стање телеграфских и сигналних уређаја	Разлика између знака „подне“ и „ноћне“ и станица часовника Разлика између знака „подне“ и „ноћне“ и станица часовника	Станице које се нису јавиле Станице које се нису јавиле	Искаруче ана- рата због непре- мена са означе- њем временатра- јања и врсте вода искључење апа- рата због непре- мена са означе- њем временатра- јања и врсте вода	Имена чиновника који су вршили трајање службе Имена чиновника који су вршили телегр. службу и трајање службе
---	---	---	---	---	---

Ovaj izveštaj šalju kontrolne i reonske stanice svaki dan u 8 časova, a ostale stanice sedmodnevno. Ovaj izveštaj šalju kontrolne i reonske stanice svaki dan u 8 časova, a ostale stanice sedmodnevno.

Обр. Т. Ж. 3 (21x34 см) Хартија концепт II

Шеф станице — šef stanice

Државне железнице Краљевине Југославије
Државне железнице Краљевине Југославије

Станица
Stanica

Статистика телеграма — Statistika telegrama

За месец
За месец

193

П Р И С П Е Л О — P R I S P E L O										ОТПРАВЉЕНО - ОТПРАВЉЕНО									
Врста телеграма Vrsta telegrama		На воду број — Na воду broj					Свега Svega		На воду број — Na воду broj		Свега Svega								
Саобраћајних Saobraćajnih	F																		
Државних Državnih	S																		
Службених Službenih	A																		
Приватних Privatnih	P																		
Телеграм-писма — Telegram-pisma												Телеграм-писма — Telegram-pisma							
Шеф станице — Šef stanice																			

Обр. Т. Ж. 4 (21 x 34 см) Хартија концент II